

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Sammanfattning

Finansutskottet tillstyrker i betänkandet regeringens och Riksrevisionens styrelses förslag till fördelning av utgifter på anslag inom utgiftsområdet. Förslaget innebär samtidigt att Finansinspektionen ges rätt att direkt tillgodogöra sig de inkomster som kommer från avgifterna för inspektionens prövningsverksamhet. Utskottet förutsätter dock att inkomsterna och utgifterna för denna verksamhet redovisas vid sidan av statsbudgeten och att kostnaderna för prövningsverksamheten inte till någon del får belasta Finansinspektionens förvaltningsanslag.

I detta sammanhang behandlar utskottet också anslaget till Riksrevisionen. Eftersom det är en ny myndighet som är underställd riksdagen redovisar utskottet också sin uppfattning i sådana frågor som mål för Riksrevisionens verksamhet samt formerna för beredning av myndighetens anslag, liksom vilka frågor som ska beaktas i de anslagsdirektiv som riksdagsförvaltningen utfärdar för Riksrevisionen. Frågor som Riksrevisionens styrelse har aktualiserat i budgetpropositionen och i ett brev ställt direkt till finansutskottet kommenteras också av utskottet. Det gäller dispositionen av överskottet från Riksrevisionsverkets årliga revision under 2003 samt kvarstående medel på det särskilda anslaget för Riksrevisionsverkets avvecklingskostnader. Det gäller också ett anmält behov av en högre anslagskredit och extra medel på tilläggsbudget för att täcka bl.a. kostnaderna för löneavtal i de tidigare organisationerna som klart överstiger det som förutsattes när anslagsnivån beräknades. Utskottet anser i det senare fallet att samma strikta principer som gäller för lönebildningen på regeringsområdet också bör tillämpas på riksdagsområdet och att detta synsätt även bör komma till uttryck i en eventuell framställning om medel på tilläggsbudget från Riksrevisionens sida. Vidare betonar utskottet att Riksrevisionens internationella uppdragsverksamhet inte får ges en sådan omfattning att den inkräktar på myndighetens huvuduppgift att granska statlig verksamhet och att kostnaderna för denna verksamhet inte till någon del får belasta Riksrevisionens förvaltningsanslag.

I betänkandet biträder utskottet också regeringens förslag till investeringsplaner och låneramar för Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket liksom förslaget att Premiepensionsmyndigheten ska beviljas en rörlig kredit på 200 miljoner kronor för 2004. Vidare tillstyrker utskottet att Riksrevisionen under 2004 får låna högst 45 miljoner kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar.

Frågor med anknytning till mål- och resultatredovisningen inom utgiftsområde 2 tas även upp i betänkandet. I det sammanhanget föreslår utskottet att riksdagen ska göra ett tillkännagivande med krav på att uppställda mål ska vara tydliga och lätt uppföljningsbara samt åtföljas av olika typer av resultatindikatorer. I budgetarbetet bör bl.a. också nuvarande redovisning på politikområdesnivå bättre anpassas till riksdagens arbetsformer.

Ett antal motioner med anknytning till utgiftsområdet behandlas också i betänkandet. Motionerna avstyrks.

I betänkandet finns fem reservationer och sex särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Propositionens och skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Ekonomisk styrning inom utgiftsområdet.....	9
Målformulering för politikområde.....	12
Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2.....	13
Politikområdet Effektiv statsförvaltning.....	14
Målet för politikområdet.....	15
Resultat och analys.....	16
Revisionens iakttagelser.....	16
Politikens inriktning.....	16
Konjunkturinstitutet.....	17
Ekonomistyrningsverket.....	17
Statskontoret.....	18
Täckning av merkostnader för lokaler.....	19
Statistiska centralbyrån.....	19
Folk- och bostadsstatistik.....	20
Kammarkollegiet.....	21
Nämnden för offentlig upphandling.....	21
Statens kvalitets- och kompetensråd.....	22
Ekonomiska rådet.....	22
Arbetsgivarverket.....	23
Arbetsgivarpolitiska frågor.....	23
Statliga tjänstepensioner.....	23
Politikområdet Finansiella system och tillsyn.....	24
Målet för politikområdet.....	24
Resultat och analys.....	25
Revisionens iakttagelser.....	26
Finansinspektionen.....	26
Insättningsgarantinämnden.....	27
Riksgäldskontorets förvaltningskostnader.....	28
Bokföringsnämnden.....	28
Insatser i internationella finansiella institutioner.....	28
Avsättning för garantiverksamhet.....	29
Premiepensionsmyndigheten.....	30
Anslag som inte ingår i något politikområde.....	30
Riksrevisionen.....	30
Finansutskottets samlade ställningstagande till anslagen inom utgiftsområde 2.....	32
Statens fastighetsverk.....	46
Fortifikationsverket.....	47
Rörlig kredit för Premiepensionsmyndigheten.....	48
Riksrevisionens investeringar i anläggningstillgångar.....	49

Regional statistik.....	49
Finansinspektionens finansiering.....	50
Försäljning av SBAB och Vasakronan.....	51
Lokalisering av Expertgruppen för miljöstudier.....	52
Fastighetsverkets förvaltning av känslig skärgårdsmiljö.....	53
Föreningslivets andel av spelmarknaden.....	54
Kommunala museers statsgaranti.....	55
Statliga myndigheters inbördes fakturering.....	57
Kontrollfunktionen i staten.....	58
Reservationer.....	63
1. Målformulering för politikområde, punkt 2 (kd).....	63
2. Finansinspektionens finansiering, punkt 9 (kd).....	64
3. Försäljning av SBAB och Vasakronan, punkt 10 (m, fp, kd, c).....	65
4. Föreningslivets andel av spelmarknaden, punkt 13 (kd).....	66
5. Kontrollfunktionen i staten, punkt 16 (fp).....	67
Särskilda yttranden.....	69
1. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2, punkt 3 (m).....	69
2. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2, punkt 3 (fp).....	69
3. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2, punkt 3 (kd).....	70
4. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2, punkt 3 (c).....	71
5. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2 - Nämnden för offentlig upphandling, punkt 3 (m, fp, kd, c).....	72
6. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2, punkt 3 (v).....	73
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	74
Propositionen.....	74
Skrivelsen.....	75
Följdmotion med anledning av regeringens skrivelse 2002/03:137.....	75
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003.....	76
<i>Bilaga 2</i>	
Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	80
<i>Bilaga 3</i>	
Inkommen skrivelse från Riksrevisionens styrelse.....	81

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ekonomisk styrning inom utgiftsområdet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet framhåller om en mål- och resultatstyrning bättre anpassad till riksdagens arbetsformer.

2. Målformulering för politikområde

Riksdagen avslår motion 2003/04:Fi284 yrkande 1.

Reservation 1 (kd)

3. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2

Riksdagen anvisar för budgetåret 2004 anslag inom utgiftsområde 2 samhällsekonomi och finansförvaltning enligt specifikation i bilaga 2 samt godkänner att Finansinspektionen direkt får tillgodogöra sig inkomster från avgifter för prövningsverksamheten med den ändringen att inkomsterna och utgifterna för denna verksamhet ska redovisas med full kostnadstäckning vid sidan av statsbudgeten. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:1 Utgiftsområde 2 punkterna 7 och 9, bifaller delvis proposition 2003/04:1 Utgiftsområde 2 punkt 5 och avslår motionerna 2003/04:Fi240 yrkande 14 i denna del, 2003/04:Fi265, 2003/04:Fi268 yrkande 7, 2003/04:Fi273, 2003/04:Fi283 yrkande 8, 2003/04:Fi284 yrkandena 4 och 5, 2003/04:Fi296 yrkande 5 och 2003/04:Bo225 yrkande 1.

4. Statens fastighetsverk

Riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för Statens fastighetsverk samt bemyndigar regeringen att i enlighet med propositionens förslag besluta om att Fastighetsverket får ta upp lån inom en ram av högst 7 miljarder kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:1 Utgiftsområde 2 punkterna 1 och 3.

5. Fortifikationsverket

Riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för Fortifikationsverket samt bemyndigar regeringen att i enlighet med propositionens förslag besluta om att Fortifikationsverket får ta upp lån inom en ram av högst 6,2 miljarder kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:1 Utgiftsområde 2 punkterna 2 och 4.

6. Rörlig kredit för Premi pensionsmyndigheten

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2004 besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret om högst 200 miljoner kronor för att tillgodose Premi pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:1 Utgiftsområde 2 punkt 6.

7. Riksrevisionens investeringar i anläggningstillgångar

Riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att för 2004 besluta att ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten inom en ram av högst 45 miljoner kronor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:1 Utgiftsområde 2 punkt 8.

8. Regional statistik

Riksdagen avslår motion 2003/04:N225 yrkande 7.

9. Finansinspektionens finansiering

Riksdagen avslår motion 2003/04:Fi284 yrkande 2.

Reservation 2 (kd)

10. Försäljning av SBAB och Vasakronan

Riksdagen avslår motion 2003/04:Fi269 yrkandena 1 och 2.

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

11. Lokalisering av Expertgruppen för miljöstudier

Riksdagen avslår motion 2003/04:N374.

12. Fastighetsverkets förvaltning av känslig skärgårdsmiljö

Riksdagen avslår motion 2003/04:Fi253.

13. Föreningslivets andel av spelmarknaden

Riksdagen avslår motion 2003/04:So501 yrkande 1.

Reservation 4 (kd)

14. Kommunala museers statsgaranti

Riksdagen avslår motion 2003/04:Fi237.

15. Statliga myndigheters inbördes fakturering

Riksdagen avslår motion 2003/04:Fi277.

16. Kontrollfunktionen i staten

Riksdagen avslår motion 2003/04:Fi1 yrkandena 1–3 och lägger skrivelse 2002/03:137 till handlingarna.

Reservation 5 (fp)

Stockholm den 4 december 2003

På finansutskottets vägnar

Sven-Erik Österberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sven-Erik Österberg (s), Mikael Odenberg (m), Carin Lundberg (s), Sonia Karlsson (s), Kjell Nordström (s), Lars Bäckström (v), Agneta Ringman (s), Gunnar Axén (m), Christer Nylander (fp), Hans Hoff (s), Tomas Högström (m), Agneta Gille (s), Yvonne Ruwaida (mp), Bo Bernhardsson (s), Gunnar Nordmark (fp), Olle Sandahl (kd) och Jörgen Johansson (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksdagen har på förslag av finansutskottet den 19 november 2003 beslutat om ramar för vart och ett av de 27 utgiftsområdena. I detta betänkande tar utskottet ställning till hur anslagen på utgiftsområde 2 ska fördelas inom den ram som lagts fast för detta utgiftsområde.

I betänkandet behandlas även ett antal motionsyrkanden som väckts under allmänna motionstiden 2003 och som har anknytning till verksamheten inom utgiftsområde 2.

Utskottet tar i detta sammanhang också upp regeringens skrivelse Kontrollfunktionen i staten (skr. 2002/03:137) samt ett brev daterat den 23 oktober 2003 som styrelsen för Riksrevisionen ställt direkt till finansutskottet.

Propositionens och skrivelsens huvudsakliga innehåll

I budgetpropositionen föreslår regeringen och styrelsen för Riksrevisionen att riksdagen godkänner den föreslagna fördelningen av anslag inom utgiftsområde 2. Regeringen föreslår även att Finansinspektionen får tillgodogöra sig vissa avgiftsinkomster direkt. Vidare begär regeringen riksdagens godkännande av förslag till investeringsplaner för Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket samt inhämtar i detta sammanhang också riksdagens bemyndigande att få besluta om dels låneramar för dessa båda myndigheter, dels en rörlig kredit för Premi pensionsmyndigheten.

Styrelsen för Riksrevisionen föreslår att Riksrevisionen för 2004 ska bemyndigas att låna högst 45 miljoner kronor för investeringar i anläggningstillgångar.

I anslutning till dessa förslag behandlar utskottet också ett antal motioner väckta under allmänna motionstiden.

I skrivelsen redovisar regeringen hur anslaget *Kontrollfunktionen i staten* använts under perioden 1997–2002.

I anslutning till skrivelsen behandlar utskottet en motion väckt med anledning av denna.

Förslagen i propositionen, i skrivelsen och motionerna återges i *bilaga 1*.

Brevet från Riksrevisionens styrelse i *bilaga 3*.

Utskottets överväganden

Ekonomisk styrning inom utgiftsområdet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet redovisar sin syn på mål- och resultatstyrningen inom utgiftsområdet och föreslår att riksdagen gör ett tillkännagivande om frågor med anknytning till denna. Uppställda mål bör vara tydliga och lätt uppföljningsbara och för att underlätta riksdagens uppföljningsarbete bör man i större utsträckning än för närvarande använda sig av olika typer av resultatindikatorer. I budgetarbetet bör politikområdena bättre anpassas till den av riksdagen använda utgiftsområdesindelningen och vidare bör redovisade medelsberäkningar starkare kopplas ihop med de resultat som kommer fram i resultatuppföljningen.

Propositionen

I samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2001 fastställde riksdagen vilka mål som ska gälla för de båda politikområden som ingår i utgiftsområdet, dvs. politikområdena *Effektiv statsförvaltning* samt *Finansiella system och tillsyn*. Med politikområdesindelningen ville regeringen få till stånd en bättre koppling mellan mål, kostnader och resultat.

Det övergripande målet för politikområdet *Effektiv statsförvaltning* är att skapa en effektiv statsförvaltning som i sin helhet kännetecknas av hög produktivitet, god kvalitet och bra service till nytta för beslutsfattare, medborgare och näringsliv.

Det övergripande målet för politikområdet *Finansiella system och tillsyn* är:

- att det finansiella systemet ska vara effektivt och tillgodose såväl samhällets krav på stabilitet som konsumenternas intresse av ett gott skydd,
- att tillsynen ska bedrivas effektivt,
- att kostnaderna för statsskulden långsiktigt ska minimeras samtidigt som risker beaktas samt
- att statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

Politikområdena är i sin tur indelade i vardera sex delområden och för varje sådant delområde anges i propositionen hur verksamheten inom delområdet ska bidra till att politikområdets mål uppnås. Delmålen är inte fastställda av riksdagen men redovisas i budgetpropositionen för att ge en fylligare bild av mål- och resultatutvecklingen på området.

Finansutskottets ställningstagande

Utgifterna på statsbudgeten fördelar sig på 27 utgiftsområden och varje utgiftsområde bereds odelat av något av riksdagens utskott. Denna indelning av budgeten utgör grundvalen för rambeslutsmodellen, dvs. den beslutsordning riksdagen tillämpar när den tar ställning till regeringens och oppositionspartiernas förslag till statsbudget. För sin mål- och resultatstyrning använder sig regeringen av en annan indelning, i vilken merparten av utgifterna har fördelats på 48 politikområden.

Politikområdena är inte helt anpassade till utgiftsområdenas struktur, vilket fått till följd att sju politikområden ingår i två eller flera utgiftsområden. Ett politikområde – politikområde 26 Forskningspolitik – är uppsplittrat på inte mindre än sex utgiftsområden. På statsbudgeten finns dessutom tolv anslag som inte ingår i något politikområde. Det är anslagen till Regeringskansliet och hov- och slotsstaten samt anslagen på riksdagens område. Vidare har inte anslag med anknytning till statsskuldräntorna och EU-avgiften inordnats i något politikområde.

Denna brist på överensstämmelse mellan indelningen i utgiftsområden och politikområden gör att det på elva utgiftsområden finns ett eller flera politikområden som inte är sammanhållna. Det gäller bl.a. utgiftsområde 2 som hör till finansutskottets ansvarsområde. På detta utgiftsområde är det också finansutskottet som ansvarar för frågor som rör mål- och resultatstyrningen inom de båda politikområdena, men när det kommer till anslagsfördelningen inom politikområdet Finansiella system och tillsyn är det bara sex av de sju anslagen som bereds av finansutskottet. Det sjunde anslaget – Lotteriinspektionens förvaltningsanslag – är uppfört på utgiftsområde 17 som kulturutskottet är ansvarigt för. Innebörden av denna uppdelning är således att det är finansutskottet som svarar för mål- och resultatstyrningen av Lotteriinspektionen medan kulturutskottet prövar inspektionens anslag. Kulturutskottet ansvarar också för alla lagstiftningsfrågor med anknytning till Lotteriinspektionens verksamhet.

För riksdagens vidkommande är det viktigt att mål- och resultatbedömningar kan kopplas ihop med budgetförslagen och ses som en integrerad helhet. Saknas denna helhetssyn blir också genväret i riksdagen på mål- och resultatstyrningen som budgetpolitiskt styrinstrument svagare.

Det är emellertid inte bara den bristfälliga överensstämmelsen mellan utgiftsområden och politikområden som försvårar en sådan helhetssyn. Till detta bidrar också allmängiltigt formulerade mål och en i budgetpropositionen ofta svag koppling mellan iakttagelser gjorda i samband med uppföljningen av en viss verksamhet och de medelstillskott som föreslås för denna verksamhet.

I budgetpropositionen görs på utgiftsområde 2 många gånger en ambitiös genomgång av de tolv delområden som de båda politikområdena är uppdelade i. På ett strukturerat sätt redovisas för varje delområde uppställda mål, gjorda insatser, resultatbedömningar samt analyser och slutsatser. De slutsatser regeringen drar i det sammanhanget återspeglar sig emellertid inte alltid i förslaget till medelsberäkning för de anslag som ingår i de olika delområdena.

Liksom tidigare gäller nämligen att föreslagna anslagsförändringar inte i första hand är föranledda av eventuella brister eller andra omständigheter som uppmärksammats i samband med uppföljningen. I stället grundas de på mer traditionella budgetpolitiska prioriteringar. Ska mål- och resultatstyrningen kunna få en bredare uppslutning i riksdagen är det angeläget att sambandet mellan uppföljningens resultat och de föreslagna anslagsnivåerna kommer till klarare uttryck i regeringens budgetförslag.

De uppställda målen måste emellertid också vara tydliga och lätt avläsbara. Ett föreslaget resurstillskott måste kunna prövas mot konkreta, mätbara och uppföljningsbara mål eller resultatindikatorer. Det är enligt utskottets mening också nödvändigt att målen uttrycks i sådana termer att de kan bilda utgångspunkt för riksdagspartiernas politiska prioriteringar och diskussioner.

Målen på politikområdesnivå har fastställts av riksdagen. Som information för riksdagen redovisar regeringen i budgetpropositionen på utgiftsområde 2 dessutom särskilda mål för de delområden som ingår i politikområdena. För att underlätta en meningsfull uppföljning är det önskvärt att några av delmålen får en tydligare formulering eller kompletteras med lämpliga indikatorer. Allmängiltiga mål som inte ger uttryck för politiska prioriteringar och som inte är nedbrytbara i kvantitativa termer kan inte tjäna som underlag för en politisk styrning av statlig verksamhet.

För delområdet Statliga arbetsgivarfrågor är exempelvis målet ”en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att relevant kompetens finns för att åstadkomma efterfrågat resultat”. Ett sådant mål är så allmängiltigt formulerat att det kan innefatta helt skilda politiska viljeinriktningar. Ett annat exempel finns inom delområdet Ekonomisk styrning och kontroll där målformuleringen är ”ett efterfrågestyrt, ändamålsenligt och kostnadseffektivt stöd till Regeringskansliet och statliga myndigheter”. För delområdet Statliga garantier och särskilda åtaganden gäller att ”verksamheten ska bedrivas på ett effektivt sätt”.

Det är önskvärt med mer pregnanta målformuleringar och att olika typer av kompletterande indikatorer kommer till användning för att riksdagen ska kunna följa upp målen på ett meningsfullt sätt. Goda exempel på detta finns inom delområdena Statistik samt Prognos- och uppföljningsverksamhet där tydliga resultatindikatorer finns angivna i målen, vilket underlättar uppföljningen.

Frågor som rör mål- och resultatstyrning har hittills mött ett ringa gensvar i de motioner som väcks av oppositionspartierna. Fram t.o.m. föregående riksmöte hade ämnet berörts i några enstaka motioner. Intresset är dock något större i år, och olika typer av målfrågor tas upp i ett totalt antal motioner¹ väckta under allmänna motionstiden 2003. I några av dessa motioner efterlyses tydligare mål som är både mät- och uppföljningsbara.

¹Se exempelvis *motionerna Kr327* av Lennart Kollmats m.fl. (fp) om kulturpolitiken, *U10* av Carl B Hamilton m.fl. (fp) om global utveckling, *Fi284*, *Fi286* och *N412* av Alf Svensson m.fl. (kd) om utgiftsområdena 2, 25 respektive 24 samt *A339* av Anders G Högmark m.fl. (m) om anslagen inom utgiftsområdena 13 och 14.

Finansutskottet har vid upprepade tillfällen pekat på svagheter och brister i mål- och resultatredovisningen på utgiftsområde 2. Efter hand har också kvaliteten på redovisningen förbättrats. De båda politikområdena har delats in i vardera sex delområden och för varje sådant delområde har regeringen redovisat ett mål. Utskottet har också framhållit att mål- och resultatredovisningen inom utgiftsområde 2 har en hög standard jämfört med andra utgiftsområden.

Enligt utskottets mening är det emellertid angeläget att utvecklingsarbetet nu inte stannar av utan fortsätter inom de områden som utskottet här har tagit upp. Uppställda mål bör vara tydliga och lätt uppföljningsbara samt åtföljda av olika typer av resultatindikatorer. I budgetarbetet bör bl.a. också nuvarande redovisning av politikområden bättre anpassas till riksdagens arbetsformer och redovisade förslag till medelsberäkningar starkare knytas ihop med de resultat som kommer fram i uppföljningsarbetet. De synpunkter som utskottet här har redovisat bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

Målformulering för politikområde

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om att målet för politikområdet Finansiella system och tillsyn ska kompletteras på visst sätt.

Jämför reservation 1 (kd).

Motionen

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi284* att målet för politikområdet Finansiella system och tillsyn ska kompletteras (yrkande 1). Affärsetik samt allmänhetens och de finansiella aktörernas förtroende bör betonas mer i de övergripande målformuleringarna. Motionärerna vill därför bygga ut målformuleringarna för två av politikområdets delmål på följande sätt (med motionärernas tillägg kursiverat):

- att det finansiella systemet ska vara effektivt, *främja en välutvecklad affärsetik*, och tillgodose såväl samhällets krav på stabilitet som konsumenternas intresse av ett gott skydd,
- att tillsynen ska bedrivas effektivt för att *upprätthålla och stärka allmänhetens och finansiella aktörers förtroende för den finansiella sektorn*,

Finansutskottets ställningstagande

Kristdemokraterna föreslår att det av riksdagen fastställda målet för politikområdet Finansiella system och tillsyn ska kompletteras i två avseenden. Enligt motionärernas mening bör det av målformuleringen framgå att det finansiella systemet inte bara ska vara effektivt utan också främja en välut-

vecklad affäretik. Det bör enligt deras mening också framgå att syftet med en effektivt bedriven tillsyn ska vara att upprätthålla och stärka allmänhetens och finansiella aktörers förtroende för den finansiella sektorn.

Utskottet vill med anledning härav framhålla följande. En god etik och en väl utvecklad moral är självklart något som måste genomsyra såväl den finansiella sektorn som övrigt privat och offentligt näringsliv. Att svenska folket har förtroende för aktörerna i det privata och offentliga näringslivet är en avgörande faktor för en hög tillväxt och en stabil ekonomisk utveckling.

Utskottet har emellertid svårt att se att de tillägg som Kristdemokraterna föreslår på ett avgörande sätt skulle bidra till att förtydliga den politiska ambition som finns inom området.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi284 yrkande 1.

Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens och styrelsen för Riksrevisionens förslag till fördelning av anslag inom utgiftsområde 2. Utskottet tillstyrker också med viss ändring att Finansinspektionen direkt får tillgodogöra sig de inkomster som kommer från avgifter för inspektionens prövningsverksamhet. I detta sammanhang behandlar utskottet även vissa frågor som bör regleras i de anslagsdirektiv som riksdagsstyrelsen lägger fast för Riksrevisionens verksamhet.

De i sammanhanget väckta motionerna avstyrks.

Jämför de särskilda yttrandena 1 (m), 2 (fp), 3 (kd), 4 (c), 5 (m, fp, kd, c) och 6 (v).

Propositionen

I utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ingår de båda politikområdena Effektiv statsförvaltning och Finansiella system och tillsyn. Vidare ingår ett anslag som avser Riksrevisionen, som har riksdagen som huvudman och som regeringen därför inte knutit till ett visst politikområde.

Regeringens förslag till medelsanvisning för hela utgiftsområdet uppgår till 9 198,1 miljoner kronor. Nivån motsvarar den av riksdagen fastställda ramen för utgiftsområdet och fördelar sig på anslag på följande sätt. Av tabellen framgår också vilka alternativa anslagsnivåer som förordas av oppositionspartierna.

Tabell. Förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområde 2
Samhällsekonomi och finansförvaltning 2004
 Belopp i 1 000-tal kronor

Politikområde, anslag, anslagstyp	Regeringens				
	förslag	m	fp	kd	c
PO Effektiv statsförvaltning					
1:1 Konjunkturinstitutet (<i>ram</i>)	46 694				-5 000
1:2 Ekonomistyrningsverket (<i>ram</i>)	86 371				-10 000
1:3 Statskontoret (<i>ram</i>)	89 730			-18 000	-25 000
1:4 Täckning av merkostnader för lokaler (<i>ram</i>)	425				
1:5 Statistiska centralbyrån (<i>ram</i>)	429 501	-60 000		-40 000	-65 000
1:6 Kammarkollegiet (<i>ram</i>)	29 128			-8 000	-5 000
1:7 Nämnden för offentlig upphandling (<i>ram</i>)	7 957	-4 000		-4 000	
1:8 Statens kvalitets- och kompetensråd (<i>ram</i>)	12 853	-6 427	-6 000	-12 853	-12 853
1:9 Ekonomiska rådet (<i>ram</i>)	2 415			-2 415	-2 415
1:10 Arbetsgivarpolitiska frågor (<i>ram</i>)	2 458				
1:11 Statliga tjänstepensioner m.m. (<i>ram</i>)	7 714 000				
PO Finansiella system och tillsyn					
2:1 Finansinspektionen (<i>ram</i>)	175 216				-20 000
2:2 Insättningsgarantinämnden (<i>ram</i>)	5 557				
2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader (<i>ram</i>)	261 336			-13 000	-76 000
2:4 Bokföringsnämnden (<i>ram</i>)	8 034				
2:5 Insatser i internationella finansiella institutioner (<i>ram</i>)	56 000				
2:6 Avsättning för garantiverksamhet (<i>ram</i>)	1 400				
PO Anslag som inte ingår i något politikområde					
90:1 Riksrevisionen (<i>ram</i>)	269 067			-10 000	
Summa	9 198 142	-70 427	-6 000	-108 268	-221 268

I det följande återges först de förslag i propositionen och motionerna som har effekt på utgiftsområdets medelsbehov. Utskottet redovisar därefter sin syn på förslagen under rubriken *Finansutskottets samlade ställningstagande till anslagen inom utgiftsområde 2*.

Politikområdet Effektiv statsförvaltning

Verksamheten inom politikområdet syftar till att effektivisera och utveckla statsförvaltningen samt till att främja att statsförvaltningen uppfyller höga krav på rättssäkerhet, effektivitet och demokrati. Politikområdet omfattar frågor om ekonomisk styrning, förvaltningsutveckling, statliga arbetsgivarfrågor, statistik, prognosverksamhet samt fastighetsförvaltning. Tolv stabs- och servicemyndigheter inom politikområdet har detta som sin huvuduppgift.

I politikområdet ingår ett antal myndigheter vars verksamhet finansieras med både anslag och andra intäkter. Det är Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Kammarkollegiet, Nämnden för offentlig upphandling, Statistiska centralbyrån, Statens kvalitets- och kompetensråd samt Konjunkturinstitutet. Dessutom ingår de helt avgiftsfinansierade myndigheterna Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket, Arbetsgivarverket och Statens pensionsverk (SPV). Vidare ingår Ekonomiska rådet samt vissa nämnder vars verksamhet är anslagsfinansierad.

Målet för politikområdet

Målet för politikområdet fastställdes i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2001. Det övergripande målet för hela politikområdet är att skapa en effektiv statsförvaltning som i sin helhet kännetecknas av hög produktivitet, god kvalitet och bra service till nytta för beslutsfattare, medborgare och näringsliv.

Politikområdet är indelat i sex delområden och för varje delområde anges i propositionen hur verksamheten inom delområdet ska bidra till att politikområdets mål uppnås.

Delområdet *Ekonomisk styrning och kontroll* omfattar verksamhet vid Ekonomistyrningsverket. Aktiviteter inom delområdet syftar till att säkerställa en effektiv statligt finansierad verksamhet. Ett väsentligt led i detta arbete är att skapa förutsättningar för en väl fungerande ekonomisk styrning i staten. Det innebär bl.a. att tillhandahålla ett efterfrågestyrt, ändamålsenligt och kostnadseffektivt stöd till Regeringskansliet och statliga myndigheter.

Delområdet *Styrning, ledning och verksamhetsutveckling* omfattar Statskontoret, Kammarkollegiet, Nämnden för offentlig upphandling samt Statens kvalitets- och kompetensråd. Verksamheten inom delområdet ska främja att de tre grundläggande värdena demokrati, rättssäkerhet och effektivitet får genomslag i hela statsförvaltningen. Den ska också ge ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt stöd till Regeringskansliet och andra statliga myndigheter.

Delområdet *Statliga arbetsgivarfrågor* omfattar Arbetsgivarverket, Statens pensionsverk och vissa nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området. Målet för delområdet är att få till stånd en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att relevant kompetens finns för att åstadkomma efterfrågat resultat.

Delområdet *Statistik* omfattar Statistiska centralbyrån. Målet på delområdet är att tillhandahålla lättillgänglig statistik av god kvalitet. Detta mål ska nås samtidigt som produktiviteten i statistikproduktionen förbättras, kostnaderna för uppgiftslämnandet minskas och lämnade uppgifter skyddas. För att bedöma i vilken utsträckning målen uppnås använder man sig av kvantitativa mått på statistikens kvalitet, produktivetsutvecklingen och uppgiftslämnarnas kostnader.

Delområdet *Prognos- och uppföljningsverksamhet* omfattar Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet och Ekonomiska rådet. Målet för delområdet är tillförlitliga och väldokumenterade prognoser och analyser över den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen. För att bedöma i vilken utsträckning målen uppnås använder man sig av dels kvantitativa mått på prognosernas tillförlitlighet, dels användarnas synpunkter på analyser och prognoser.

Delområdet *Fastighetsförvaltning* omfattar Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket och Statskontoret. Målet för politikområdet uppnås genom en kostnadseffektiv statlig kapital- och fastighetsförvaltning. Det ska ske med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ.

Resultat och analys

För den anslagsfinansierade verksamheten uppgick nettoutgifterna under 2002 till 8 341 miljoner kronor. Det var 506 miljoner kronor mindre än vad som anvisats för detta år inklusive de anslagsmedel som balanserats från föregående år. Den ingående balansen för 2003 – 506 miljoner kronor – har under innevarande år minskats med 184 miljoner kronor genom att visst anslags-sparande dragits in och genom att vissa äldreanslag upphört. Av det kvarstående anslagssparandet är ca 220 miljoner kronor knutet till anslaget *Folk- och bostadsstatistik* (fr.o.m. 2004 *Hushålls- och bostadsstatistik*), medel som är in-tecknade för projekt som enligt planerna ska pågå fram till 2006.

Kostnaderna för den avgiftsfinansierade verksamheten uppgick under 2002 till 6 086 miljoner kronor. Drygt 80 % av detta belopp avsåg fastighetsförvaltning.

De totala kostnaderna inom politikområdet var under 2002 således 14 427 miljarder kronor.

Myndigheterna inom politikområdet utnyttjade under 2002 i genomsnitt 41 % av de låneramar som de blivit tilldelade, vilket var 8 procentenheter lägre än året innan.

Regeringen anser att måloppfyllelsen för verksamheten inom politikområdet överlag är tillfredsställande.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har ansett att årsredovisningarna för myndigheterna inom politikområdet i allt väsentligt är rättvisande. Detta gäller även bedömningen av RRV, som har granskats av en extern revisionsbyrå. Ekonomiska rådets verksamhet har inte granskats.

Politikens inriktning

Inom politikområdet bedömer regeringen att framför allt fem frågor är väsentliga för politikens inriktning under kommande år. Det gäller:

- Hur regeringens och Regeringskansliets behov av styrning och kontroll av statlig verksamhet skall tillgodoses efter det att Riksrevisionsverket har utvecklats.
- Genomförandet av det förvaltningspolitiska handlingsprogrammet, bl.a. vad avser utveckling av elektronisk förvaltning; verksamhetsanpassning av myndighetsstyrningen; öppenhet och insyn; utvecklingsinsatser för ledamöter i statliga styrelser och råd; utvecklingsprogram för myndighetschefer.
- Inom det arbetsgivarpolitiska området framhålls ökad hälsa och lägre sjukfrånvaro i staten samt en bättre integrering av invandrare i arbetslivet.
- Fortsatt utveckling av den ekonomiska styrningen i staten, särskilt avseende införande av nya principer för redovisning och budgetering samt ett modernt IT-stöd som stödjer budgetprocessen.

– Förbättrad kvalitet i den ekonomiska statistiken.

Konjunkturinstitutet

Konjunkturinstitutet ska utarbeta tillförlitliga analyser och prognoser över den ekonomiska utvecklingen samt bidra till att den ekonomiska statistiken håller god kvalitet.

Konjunkturinstitutets verksamhet finansieras med anslag samt till en mindre del med avgifter.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 1:1 *Konjunkturinstitutet* förs upp med 46,7 miljoner kronor för 2004. Jämfört med vad som anvisades för 2003 i förra årets budgetproposition har anslaget räknats upp med 1,5 miljoner kronor.

Anslagsberäkningen innebär att Konjunkturinstitutet tillförs 1,3 miljoner kronor i pris- och löneomräkning.

Intäkterna från Konjunkturinstitutets avgiftsbelagda verksamhet beräknas nästa år uppgå till 1,6 miljoner kronor.

Motionen

Centerpartiet föreslår i *motion Fi265* att Konjunkturinstitutets anslag ska minskas med 5 miljoner kronor. Förslaget motiveras inte närmare.

Ekonomistyrningsverket

Ekonomistyrningsverket (ESV) är central förvaltningsmyndighet för ekonomisk styrning av statlig verksamhet samt för statliga myndigheters ekonomi- och personaladministrativa system. ESV är en stabsmyndighet som stöder såväl regeringen som myndigheterna.

ESV:s verksamhet finansieras till drygt en tredjedel med anslag och i övrigt med avgifter.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 1:2 *Ekonomistyrningsverket* ska föras upp med 86,4 miljoner kronor för 2004. Jämfört med anvisade medel för 2003 har anslaget räknats upp med 22,7 miljoner kronor. Vid beräkningen har en pris- och löneomräkning gjorts med 2,2 miljoner kronor. Anslaget har därutöver ökat med 20,5 miljoner kronor till följd av att ansvaret för utvecklingen av koncernsystemet Hermes fr.o.m. den 1 januari 2004 övergår till ESV. De lån som enligt gällande regler finansierat utvecklingen kommer därmed att överföras till ESV. Som en konsekvens härav överförs 20 miljoner kronor till ESV:s anslag för finansiering av amorterings- och räntekostnader.

Intäkterna från ESV:s uppdragsverksamhet beräknas nästa år uppgå till 121,8 miljoner kronor. Den avgiftsbelagda verksamheten omfattar information om statlig ekonomi, resultatstyrning och finansiell styrning, ekonomi- och personaladministrativa system (EA- och PA-system) samt tjänsteexport.

Det samlade balanserade överskottet i den avgiftsfinansierade verksamheten uppgick till 19 miljoner kronor vid utgången av 2002, varav merparten hänför sig till resultatområdet EA- och PA-system. Avsikten är att överskottet ska förbrukas inom ett antal år genom att komma kunderna, dvs. myndigheterna, till godo.

Motionen

Centerpartiet föreslår i *motion Fi265* att Ekonomistyrningsverkets anslag ska minskas med 10 miljoner kronor. Förslaget motiveras inte närmare.

Statskontoret

Statskontoret är en central förvaltningsmyndighet för utrednings- och utvärderingsverksamhet samt en stabsmyndighet. Dess uppgift är att utreda och utvärdera på regeringens uppdrag samt att bistå med förnyelse av statsförvaltningen och elektroniska infrastrukturen inom offentlig sektor.

Statskontorets verksamhet finansieras till ungefär 60 % med anslag och i övrigt med avgifter.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 1:3 *Statskontoret* ska föras upp med 89,7 miljoner kronor för 2004. Jämfört med årets medelsanvisning är det en ökning med 8,2 miljoner kronor.

Vid beräkningen av anslaget har en pris- och löneomräkning gjorts med 2,8 miljoner kronor. Anslaget har dessutom räknats upp med 5,4 miljoner kronor som förts till en ny anslagspost som står till regeringens disposition under Statskontorets anslag. Den nya anslagsposten, som ersätter det hittillsvarande anslaget 1:11 *Utvecklingsarbete*, är avsedd för förvaltningspolitiska utvecklingsinsatser.

Intäkterna från Statskontorets avgiftsfinansierade verksamhet beräknas nästa år uppgå till 48,8 miljoner kronor, varav 37,8 miljoner kronor är intäkter från uppdragsverksamhet, dvs. intäkter som Statskontoret förfogar över.

Motionen

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi284* bl.a. att Statskontorets verksamhet med inriktning på inköpsamordning inom IT- och teleområdet ska föras till Kammarkollegiet, att verksamhet med inriktning på statistik om offentlig sektor ska föras till SCB, att verksamhet med inriktning på lokalförsörjning ska övertas av Statens fastighetsverk och att ett – som motionärerna uttrycker

det – vässat statskontor bör kunna samordnas (inte nödvändigtvis samgå) med t.ex. Kammarkollegiet. Motionärerna föreslår därför att anslaget för nästa år minskas med 18,0 miljoner kronor (yrkande 5).

Centerpartiet föreslår i *motion Fi265* att Statskontorets anslag ska minskas med 25 miljoner kronor. Förslaget motiveras inte närmare.

Täckning av merkostnader för lokaler

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 1:4 *Täckning av merkostnader för lokaler* förs upp med 425 000 kr för 2004, dvs. med ett lika stort belopp som anvisats för innevarande år.

De utgifter som belastar anslaget är hyror för vissa tomma lokaler för vilka staten har betalningsansvar till dess att avtalen går att avveckla. De huvudsakliga faktorer som styr utgifterna på området är avtalskonstruktionerna samt möjligheterna att hyra ut lokalerna i andra hand. Statskontoret disponerar anslaget.

Statistiska centralbyrån

Statistiska centralbyrån (SCB) ansvarar för den sektorövergripande officiella statistiken och samordnar det statistiska systemet. Målet med verksamheten är lättillgänglig statistik av god kvalitet. SCB:s verksamhet omsluter ca 830 miljoner kronor, varav drygt hälften finansieras med avgifter.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 1:5 *Statistiska centralbyrån* ska uppgå till 429,5 miljoner kronor för 2004. Det är 15,4 miljoner kronor mer än vad som anvisats för innevarande år.

Vid beräkningen av anslaget har en pris- och löneomräkning gjorts med 23,3 miljoner kronor. Anslaget har dessutom tillförts 0,4 miljoner kronor med hänsyn till att SCB fått i uppdrag att dels beräkna mervärdesskatten (waren) som underlag för den svenska avgiften till EU-budgeten, dels administrera ett kostnadsutjämningsystem för verksamhet med anknytning till stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Vidare har 1,3 miljoner kronor överförts från anslaget till Medlingsinstitutets anslag med anledning av att institutet övertagit ansvaret för lönestatistiken. Därutöver har SCB:s anslag minskats med 7,1 miljoner kronor som en följd av att en tidigare temporär satsning på förbättringar av den ekonomiska statistiken under 2001–2003 nu bortfaller.

Intäkterna från Statistiska centralbyråns uppdragsverksamhet beräknas nästa år uppgå till 445 miljoner kronor.

Motionerna

Moderata samlingspartiet ifrågasätter i *motion Fi273* i hur stor utsträckning anslagsmedel ska avsättas för en ökad statistikproduktion. Enligt motionärerna bör SCB:s uppgifter begränsas. För att säkerställa efterfrågan är det enligt motionärernas mening rimligt att eftersträva en ökad grad av avgiftsfinansiering. Anslaget bör därför minskas med 60 miljoner kronor nästa år.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi284* att man bör tillsätta en utredning för att se över SCB:s organisation. Motionärerna vill fullfölja den statistikreform som beslutades av 1993/94 års riksdag och som innebar att ansvaret för statistikproduktionen i viss utsträckning fördes över på s.k. statistikansvariga myndigheter. En uppdelning av SCB skulle enligt motionärerna kunna innebära att en del ansvarar för myndighetsuppgifter, en del ombildas till stabsenhet och ges ansvar för bl.a. databaser och produktion av anslagsfinansierad officiell basstatistik samt att ytterligare en del organiseras som ett fristående statistikbolag. *Kristdemokraterna* anser också att ett från SCB fristående råd för Sveriges officiella statistik bör bildas. I motionen föreslås att anslaget minskas med 40 miljoner kronor (yrkande 5).

Centerpartiet föreslår i *motion Fi265* att anslaget till SCB ska minskas med 65 miljoner kronor. Förslaget motiveras inte närmare.

Folk- och bostadsstatistik

Målet med verksamheten är att genomföra registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik av god kvalitet, inom givna ekonomiska ramar och med liten börda för uppgiftslämnarna.

Propositionen

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till den lagstiftning som krävs för att framställa registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik.

På anslaget 1:6 *Folk- och bostadsstatistik* finns ett betydande anslagssparande. För 2004 anvisas därför inga ytterligare medel.

Motionen

I *motion Bo255* av Sten Lundström m.fl. (v) vill motionärerna att regeringen snarast återkommer med förslag om en ny folk- och bostadsräkning (yrkande 1). Att det inte gjorts någon undersökning sedan 1990 är ett stort problem bl.a. eftersom folk- och bostadsräkningen är ett viktigt underlag för kommunernas, regionernas och statens planering av bostadsförsörjningen samt ett viktigt material för forskningen inom området.

Kammarkollegiet

Kammarkollegiet är en central förvaltningsmyndighet med uppgifter som tillståndsgivning, registrering och tillsyn samt bevakning av statens rätt och allmänna intressen. Kammarkollegiet fungerar också som ett statligt egenregialternativ i frågor som rör administrativ service, kapitalförvaltning, försäkringsverksamhet och fordringsbevakning.

Kammarkollegiets verksamhet finansieras till drygt 70 % med avgifter.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 1:6 *Kammarkollegiet* förs upp med 29,1 miljoner kronor för 2004. Det är 1,7 miljoner kronor mer än vad som anvisats för i år.

Intäkterna från den avgiftsfinansierade verksamheten beräknas nästa år uppgå till 232,5 miljoner kronor.

Motionerna

Kristdemokraterna vill i *motion Fi284* undersöka om inte kollegiets hantering av arvs-, gåvo- och stämpelskatt kan föras över till Riksskatteverket och om inte en samordning med t.ex. Statskontoret kan ge ytterligare effektiviseringsvinster. Anslaget bör enligt motionärerna minskas med 8,0 miljoner kronor 2003 (yrkande 5).

Centerpartiet föreslår i *motion Fi265* att Kammarkollegiets anslag ska minskas med 5 miljoner kronor. Förslaget motiveras inte närmare.

Nämnden för offentlig upphandling

Nämnden för offentlig upphandling (NOU) ska verka för att offentlig upphandling bedrivs affärsmässigt, effektivt och lagenligt.

NOU:s verksamhet finansieras i huvudsak med anslag.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 1:7 *Nämnden för offentlig upphandling* förs upp med 8,0 miljoner kronor för 2004.

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi268* att NOU ska slå samman med Konkurrensverket och ombildas till en ny myndighet benämnd Konkurrens- och upphandlingsverket (yrkande 7). De samordningsfördelar som uppnås ger enligt motionärerna vissa besparingar. För 2004 föreslår de i *motion Fi273* därför att anslaget halveras och således minskas med 4 miljoner kronor.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi296* att NOU:s framtid bör utredas. Nämnden kan enligt motionärerna slås samman med Konkurrensverket eller ombildas till en enrådig myndighet för att skapa ökade möjligheter att agera i frågor som gäller offentlig upphandling (yrkande 5).

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi284* att NOU fr.o.m. andra halvåret 2004 ska samordnas med och ombildas till en självständig del av Konkurrensverket (yrkande 4). Samma förslag för de även fram i *motion Fi283* (yrkande 8). I *motion Fi284* föreslår de också att anslaget halveras och förs upp med 4 miljoner kronor (yrkande 5). Resterande del, 4 miljoner kronor, förs i stället till Konkurrensverkets anslag på utgiftsområde 24.

Statens kvalitets- och kompetensråd

Statens kvalitets- och kompetensråd ska stödja och stimulera arbetet med kvalitetsutveckling och kompetensförsörjning inom den statliga förvaltningen.

Verksamheten finansieras huvudsakligen med anslag, men till viss del även med avgiftsintäkter.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 1:8 *Statens kvalitets- och kompetensråd* förs upp med 12,9 miljoner kronor för 2004.

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser i *motion Fi273* att rådet bör avvecklas och föreslår att anslaget för 2004 halveras och således minskas med 6,4 miljoner kronor.

Folkpartiet liberalerna föreslår i *motion Fi240* att rådet ska avvecklas och minskar därför anslaget med 6 miljoner kronor nästa år.

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi284* att hela anslaget till rådet dras in (yrkande 5).

Centerpartiet uppger i *motion Fi265* att partiet tidigare motsatt sig att rådet inrättats. Motionärerna föreslår därför att anslaget avvecklas.

Ekonomiska rådet

Ekonomiska rådet som är knutet till Finansdepartementet består av sex nationalekonomiska forskare samt Konjunkturinstitutets generaldirektör som adjungerad medlem.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 1:9 *Ekonomiska rådet* förs upp med 2,4 miljoner kronor för 2004.

Motionerna

Kristdemokraterna bedömer i *motion Fi284* att den typ av insatser som rådet bedriver bör kunna rymmas under andra anslag. Motionärerna föreslår därför att anslaget avvecklas (yrkande 5).

Centerpartiet uppger i *motion Fi265* att partiet tidigare motsatt sig att rådet inrättats. Motionärerna föreslår därför att anslaget avvecklas.

Arbetsgivarverket

Arbetsgivarverket hör till politikområdet men dess verksamhet är inte anslagsfinansierad. Merparten av verkets inkomster – närmare 90 % – utgörs i stället av medlemsavgifter från myndigheter. Medlemsavgiften utgår för närvarande med 0,09 % av medlemsmyndigheternas bruttolönesumma. Till en del finansieras verksamheten också med vissa direkta avgifter samt med medel från regeringens särskilda anslag 1:10 *Arbetsgivarpolitiska frågor*.

Arbetsgivarpolitiska frågor

Anslaget används bl.a. till medlemsavgifter för de samnordiska institutionerna, kostnader för utgivning av Arbetsgivarverkets författningssamling och avgifter i anslutning till utmärkelsen För nit och redlighet i rikets tjänst. Under anslaget har också medel beräknats för regeringens behov inom det arbetsgivarpolitiska området, såsom konsult- och utredningsuppdrag, samt kostnader för vissa nämnder (främst arvoden) inom det arbetsgivarpolitiska området.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 1:10 *Arbetsgivarpolitiska frågor* förs upp oförändrat med knappt 2,5 miljoner kronor för 2004. Vid ingången av 2003 fanns på anslaget 5,2 miljoner kronor i form av anslagssparande.

Statliga tjänstepensioner

Anslaget belastas med utgifter för personalpensionsförmåner och särskild löneskatt på pensionskostnader m.m.

Personalpensionsförmånerna grundas på kollektivavtal. Statliga arbetsgivare betalar sedan 1998 försäkringsmässigt beräknade premier för de anställdas personalpensionsförmåner. Inkomsterna från dessa avgifter förs upp på statsbudgeten på inkomsttitel 5211 *Statliga pensionsavgifter*. Utbetalade pensionsförmåner däremot redovisas över anslaget 1:11 *Statliga tjänstepensioner m.m.*

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 1:11 *Statliga tjänstepensioner m.m.* förs upp med 7 714,0 miljoner kronor för 2004, vilket är en ökning med 112 miljoner kronor jämfört med årets anslag. På den särskilda inkomsttiteln på statsbudgeten har inkomsterna i form av motsvarande pensionsavgifter under 2004 förts upp med 7 680,0 miljoner kronor.

Medelsbehovet på anslaget styrs av antalet förmånstagare, medelvärdet av den statliga kompletteringspensionen samt av basbeloppets storlek. Anslagsbehovet påverkas dessutom av det nya statliga pensionsavtalet (PA 03) samt av nya samordningsregler mellan den nya allmänna pensionen och den statliga tjänstepensionen.

Politikområdet Finansiella system och tillsyn

Politikområdet omfattar reglering och tillsyn av det finansiella systemet, statsskuld förvaltning, statliga garantier, insättningskydd, statens in- och utlåning samt kassahållning, premiepensionssystemet, internationellt finansiellt samarbete samt tillsyn av spelmarknaden.

I politikområdet ingår ett antal myndigheter vars verksamhet finansieras med både anslag och andra intäkter. Dit hör Finansinspektionen, Insättningsgarantinämnden, Riksgäldskontoret och Bokföringsnämnden. Dessutom ingår den helt avgiftsfinansierade Premiépensionsmyndigheten. Vidare ingår den på utgiftsområde 17 uppförda Lotteriinspektionen, vars anslag alltså bereds av kulturutskottet.

Målet för politikområdet

Det övergripande målet för politikområdet fastställdes i samband med beslutet om budgetproposition för 2001. Då slogs fast:

- att det finansiella systemet ska vara effektivt och tillgodose såväl samhällets krav på stabilitet som konsumenternas intresse av ett gott skydd,
- att tillsynen ska bedrivas effektivt,
- att kostnaderna för statsskulden långsiktigt ska minimeras samtidigt som risker beaktas samt
- att statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

Politikområdet är indelat i sex delområden och för varje delområde anges i propositionen särskilda mål.

Delområdet *Reglering och tillsyn av det finansiella systemet* omfattar den verksamhet som främst Finansinspektionen bedriver. Finansinspektionen har som mål för sin verksamhet att bidra till stabiliteten i det finansiella systemet genom tillsyn av finansiella företag samt genom regel- och tillståndsgivning. Inspektionen ska också tillgodose konsumentskyddet i det finansiella systemet genom tillsyn av stabiliteten hos enskilda finansiella institut.

Delområdet *Statsskuldsköförvaltning* omfattar Riksgäldskontorets upplåning och förvaltning av statsskulden. Målet för delområdet har lagts fast i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldsköförvaltning. Målet för Riksgäldskontorets verksamhet inom detta område är att långsiktigt minimera kostnaderna för statsskulden samtidigt som risker beaktas. De krav som penningpolitiken ställer ska också beaktas.

Delområdet *Statliga garantier och särskilda åtaganden* har som mål att verksamheten ska bedrivas på ett effektivt sätt och att garantier ska hanteras inom ramen för garantimodellen. Delområdet omfattar dels de garantier och lån med kreditrisk som utfärdas och förvaltas av Riksgäldskontoret, dels en särskild garanti till Venantius AB samt garantier som följer av Sveriges medlemskap i vissa internationella finansieringsinstitut.

Delområdet *Övrig finansiell förvaltning* omfattar Riksgäldskontorets uppgift som statens internbank, Insättningsgarantinämnden (IGN) och Premiepensionsmyndigheten (PPM). Målet för Riksgäldskontorets verksamhet inom detta område är att bidra till en effektiv likviditetsstyrning och finansförvaltning i staten. Insättningsgarantinämnden har som mål för sin verksamhet att stärka konsumentskyddet för allmänhetens insättningar och främja stabiliteten inom det finansiella systemet. Premiepensionsmyndighetens mål är att dess verksamhet ska bedrivas kostnadseffektivt och till nytta för pensionsspararna.

Delområdet *Internationella finansiella institutioner* omfattar åtaganden gentemot ett antal internationella kreditinstitut. Dessa institutioners verksamhet har som syfte att stabilisera det finansiella systemet och att främja en ekonomisk utveckling i låntagarländerna. Institutionerna bidrar också med råd och analys på olika beslutsnivåer.

Delområdet *Tillsyn av spelmarknader* omfattar Lotteriinspektionens verksamhet. Målet är att i enlighet med lotterilagen och lotteriförordningen verka för en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. Överskottet från spel ska värnas och vara förbehållet det allmänna eller allmännyttiga ändamål, dvs. staten, föreningslivet och hästsporten.

Resultat och analys

För den anslagsfinansierade verksamheten uppgick politikområdets nettoutgifter 2002 till 505,5 miljoner kronor. Av detta belopp avsåg 36,7 miljoner kronor Lotteriinspektionens verksamhet, dvs. utgifter som redovisas på ett annat utgiftsområde än utgiftsområde 2. Anslagsförbrukningen inom politikområdet översteg anvisade medel med 9 miljoner kronor, eller med knappt 2 %.

Merparten av politikområdets avgiftsintäkter är externa. Riksgäldskontoret har dock en hög andel inomstatliga intäkter. Influtna avgiftsintäkter redovisas i första hand mot inkomsttittel eller fonderas.

Under 2002 utnyttjade myndigheterna inom politikområdet i genomsnitt 46 % av de tilldelade låneramarna.

Finansinspektionens och Riksgäldskontorets årliga företags- och kundenkäter har enligt regeringen givit tillfredsställande resultat. Regeringen ser det dock som negativt att finansmarknadens omdömen om Finansinspektionen försämrades jämfört med året innan.

Enligt regeringens sammanfattande bedömning har verksamheten inom politikområdet i allt väsentligt uppfyllt uppställda mål och krav.

Revisionens iakttagelser

Med undantag för Insättningsgarantinämnden (IGN) har Riksrevisionsverket (RRV) vid sin årliga granskning inte haft några synpunkter på årsredovisningarna för de myndigheter som ingår i politikområdet. RRV bedömer alltså att redovisningarna för Finansinspektionen, Bokföringsnämnden, Premiepensionsmyndigheten, Riksgäldskontoret och Lotteriinspektionen i allt väsentligt är rättvisande.

IGN däremot har erhållit revisionsberättelse med invändning. RRV har uppmärksammat att IGN i sin resultatredovisning inte följt den indelning som föreskrivs i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Dessutom har IGN inte redovisat en upplupen ränteintäkt på 338 miljoner kronor, vilket fått till följd att resultaträkningen inte ger en rättvisande bild av nämndens kapitalavkastning.

De revisionsorgan som granskar Nordiska investeringsbanken (NIB), Europeiska utvecklingsbanken (ERBD), Europarådets utvecklingsbank (CEB), Världsbanken (IBRD) och Europeiska investeringsbanken (EIB) har bedömt att dessa institutioners årsredovisningar för 2002 är rättvisande. För IBRD:s del avser granskningen räkenskapsåret 2001/02.

Finansinspektionen

Finansinspektionen är central förvaltningsmyndighet för tillsyn av finansiella institut.

Finansinspektionens verksamhet finansieras med ett ramanslag, och baserat på dess storlek tar inspektionen årligen ut en obligatorisk tillsynsavgift samt ansökningsavgifter för prövning av olika typer av ärenden. Inkomsterna från dessa båda avgifter bruttoredo visas på statsbudgeten på inkomsttitel 2548 *Avgifter för Finansinspektionens verksamhet*. Eftersom nivån på avgifterna är anpassade för att täcka Finansinspektionens anslag är avgiftsinkomsterna varje år ungefär lika stora som själva anslaget. Inspektionen tar i anslutning till sin marknadsövervakning också ut olika typer av sanktionsavgifter som sammantagna varje år brukar uppgå till 2,5–3 miljoner kronor. Dessa avgifter redovisas mot inkomsttitel 2711 *Restavgifter och dröjsmålsavgifter*.

Därutöver uppbär Finansinspektionen vissa administrativa avgifter från Bokföringsnämnden och Insättningsgarantinämnden som inte har samband med tillsynsverksamheten och som inspektionen själv får disponera. För nästa år beräknas dessa inkomster uppgå till ca 5 miljoner kronor.

Propositionen

I budgetpropositionen föreslår regeringen (avsnitt 18.1, förslagspunkt 5) att Finansinspektionen fr.o.m. nästa år ska få tillgodogöra sig vissa avgifter direkt. Det gäller de avgifter som inspektionen tar ut i enlighet med förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen. Dessa avgifter beräknas nästa år uppgå till 12 miljoner kronor och ska enligt förslaget redovisas mot ramanslaget 2:1 *Finansinspektionen*.

Finansinspektionens inkomster från den obligatoriska tillsynsavgiften och avgiften för marknadsövervakning ska enligt förslaget även i fortsättningen redovisas över inkomsttitel. Inkomsterna från denna avgift har i budgetförslaget för nästa år förts upp med 177 miljoner kronor.

I budgetpropositionen föreslår regeringen även att Finansinspektionens anslag förs upp med netto 175,2 miljoner kronor för 2004. Jämfört med årets anslag är det en minskning med 3,5 miljoner kronor. Tar man emellertid hänsyn till att avgiftsinkomster på 12 miljoner kronor har nettoredovisats mot nästa års anslag är det i stället fråga om en faktisk anslagsökning med 8,5 miljoner kronor.

Medelsberäkningen ska ses mot bakgrund av att Finansinspektionens anslag förstärktes med ca 21 miljoner kronor vid ingången av 2003, varav 6,5 miljoner kronor utgjorde en tillfällig förstärkning. Detta resurstillskott motiverades bl.a. av behovet av att utveckla marknadstillsynen och fullfölja arbetet med att genomföra de nya kapitaltäckningsreglerna. I tilläggsbudgeten i anslutning till 2003 års ekonomiska vårproposition fick Finansinspektionen ytterligare 15 miljoner kronor. Detta medelstillskott beskrivs i den nu aktuella budgetpropositionen som en engångsvis tilldelning.

Motionen

Centerpartiet föreslår i *motion Fi265* att Finansinspektionens anslag ska minskas med 20 miljoner kronor. Förslaget motiveras inte närmare.

Insättningsgarantinämnden

Insättningsgarantinämnden (IGN) administrerar det statliga insättningsgarantisystemet samt det statliga investerarskyddet.

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 2:2 *Insättningsgarantinämnden* förs upp med 5,6 miljoner kronor för 2004.

De institut som omfattas av insättningsgarantisystemet och investerarskyddet ska också svara för finansieringen av dessa båda system. Ett belopp motsvarande anslaget till IGN avräknas från avgiftsinkomsterna. För 2004 beräknas inkomsterna uppgå till 431 miljoner kronor. Överskottet placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret.

Med anledning av de invändningar som RRV riktat mot IGN:s redovisning 2002 erinrar regeringen om att IGN är en liten myndighet med endast en till två anställda. Det finns, anser regeringen, därför skäl som talar för att verksamheten bör inordnas i en större myndighet med liknande ansvar och uppgifter. Regeringen har för avsikt att tillkalla en utredning som ska se över nuvarande system och myndighetsstruktur.

Riksgäldskontorets förvaltningskostnader

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 2:3 *Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader* förs upp med 261,3 miljoner kronor för 2004.

Motionerna

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi284* att anslaget ska minskas med 13 miljarder kronor mot bakgrund av ett relativt högt anslagssparande och en av motionärerna bedömd effektiviseringspotential (yrkande 5).

Centerpartiet framhåller i *motion Fi265* att partiets budgetalternativ leder till att statsskulden amorteras snabbare, vilket enligt motionärerna torde minska belastningen på förvaltningskostnaderna. De räknar därför med att kunna minska anslaget med 76 miljoner kronor.

Bokföringsnämnden

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 2:4 *Bokföringsnämnden* förs upp med 8,0 miljoner kronor för 2004. Nivån är – förutom en mindre pris- och löneomräkning samt kompensation för avgiftsbelagd revision – densamma som i år.

Insatser i internationella finansiella institutioner

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 2:5 *Insatser i internationella finansiella institutioner* förs upp med 56 miljoner kronor för 2004. På anslaget fanns vid ingången av 2003 ett anslagssparande på 7,6 miljoner kronor.

Sverige ska enligt tidigare beslut medverka i en höjning av grundkapitalet i Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) och teckna andelar motsvarande 228 miljoner euro. Av detta belopp ska sammanlagt 22,5 % betalas in i åtta lika stora poster fördelade på lika många år. Varje sådan årlig post uppgår således till 6,4 miljoner euro, eller uppemot 60 miljoner kronor.

Från anslaget finansieras dessutom Sveriges medlemsavgift i Europarådets utvecklingsbank (CEB). Anslaget kan numera också belastas om garantier till internationella finansieringsinstitut behöver infrias.

Avsättning för garantiverksamhet

Sedan 1998 styrs den statliga garantigivningen av nya principer. Omläggningen genomfördes för att kostnaderna för statens garantigivning skulle bli synliga och för att verksamheten långsiktigt skulle bli finansiellt självbärande. I det nya garantisystemet förutsätts avgifterna täcka såväl den förväntade risken för ett infriande av en garanti som de administrativa kostnaderna. Tas inte full avgift ut betraktas mellanskillnaden som en subvention, vilken ska belasta ett anslag på budgeten. Sådana anslagsmedel ska liksom influtna garantiavgifter föras till en garantireserv i Riksgäldskontoret och där användas för att täcka infriandet av garantier.

Kvarstående garantier som utfärdats enligt äldre regler, s.k. äldre garantier, har invärderats i det nya garantisystemet och avgiftsbelagts enligt de nya principerna. I två fall med anknytning till utgiftsområdet har regeringen ansett att full avgift inte ska tas ut efter invärderingen, nämligen för garantier till Venantius AB och Sveriges Hus i Sankt Petersburg eller A/O Dom Shvetsii. Riksdagen har ställt sig bakom denna bedömning. Subventionsinslaget för dessa båda garantier fastställdes ursprungligen till 500 miljoner kronor respektive 1,4 miljoner kronor per år och belastar ramanslaget *Avsättning för garantiverksamhet*.

Riksgäldskontorets samlade garantiåtagande uppgick vid årsskiftet 2002/03 till 158 miljarder kronor, att jämföra med 239 miljarder kronor ett år tidigare. Minskningen under 2002 beror i huvudsak på att ett par kapitaltäckningssgarantier begränsades i samband med invärderingen till den nya garantimodellen och på att flygförsäkringsgarantierna upphörde att gälla vid halvårsskiftet 2002. Riksgäldskontorets garantiportfölj innehåller främst garantier för infrastrukturprojekt (34 miljarder kronor, bl.a. Öresundsförbindelsen), garantier till den finansiella sektorn (25 miljarder kronor, bl.a. SBAB och Venantius), pensionsåtaganden (17 miljarder kronor) och internationella åtaganden (81 miljarder kronor, bl.a. Nordiska investeringsbanken och Världsbanken).

Propositionen

Regeringen föreslår att ramanslaget 2:6 *Avsättning för garantiverksamhet* förs upp med 1,4 miljoner kronor för 2004. Avsättningen avser endast subventionsinslaget för den garanti som utfärdats för Sveriges Hus i Sankt Petersburg.

Åtagandet för Venantius har omprövats av Riksgäldskontoret med hänsyn till att bolagets finansiella ställning förbättrats avsevärt de senaste åren. Det medför att risken i statens garantiåtagande minskat markant sedan invärderingen och att en reserv på ca 500 miljoner kronor nu bedöms som tillräcklig. Eftersom detta belopp redan finns avsatt på Venantius särskilda garantireserv kommer inga ytterligare avsättningar att behöva göras under 2004. Regeringen framhåller dock att detta förutsätter att Venantius kan fortsätta att avyttra sina kreditengagemang. Kan dessa åtaganden begränsas minskar också den risk staten löper om fastighetspriserna skulle sjunka eller om räntenivån skulle stiga.

Premiepensionsmyndigheten

Propositionen

Premiepensionsmyndigheten (PPM) hör till politikområdet, men dess verksamhet är inte anslagsfinansierad. Utgifterna för PPM:s administration täcks dels med avgifter från pensionsspararna, dels med lån i Riksgäldskontoret för rörelsekapitalbehov och för investeringar i anläggningstillgångar. Avgiften får högst uppgå till 0,3 % per år av de sammanlagda tillgodohavandena på pensionsspararnas konton. Avgiftsintäkterna beräknas uppgå till 332 miljoner kronor 2004.

Anslag som inte ingår i något politikområde

Förutom de båda politikområden som ingår i utgiftsområde 2 finns på utgiftsområdet anslaget till Riksrevisionen som inte inordnats i något politikområde eftersom denna myndighet har riksdagen som huvudman och regeringen således inte förfogar över anslaget. Riksrevisionen påbörjade sin verksamhet den 1 juli 2003 och ersatte då Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket.

Riksrevisionen

Allmänt

Riksrevisionen leds av tre riksrevisorer som valts av riksdagen. De beslutar självständigt om vad som ska granskas, hur granskningen skall gå till och om slutsatserna i granskningarna. Vid myndigheten finns också en styrelse som är vald av riksdagen och som fungerar som en länk till riksdagen. Till styrelsens uppgifter hör att besluta om framställningar och redogörelser till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskningsrapporter och revisionsberättelser. Styrelsen ska också, efter det att riksdagsförvaltningen yttrat sig, besluta om förslag till anslag på statsbudgeten för Riksrevisionen.

I budgetpropositionen redovisas inga operativa mål för den nya Riksrevisionens verksamhet. Styrelsen för Riksrevisionen talar allmänt om att den nya myndighetens verksamhet bör präglas av hög effektivitet och att Riksrevisionen bör sträva efter att betraktas som ett föredöme i statsförvaltningen. Man hänvisar också till de två huvuduppgifter som finns fastlagda i lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. nämligen

- effektivitetsrevisionen som främst ska ta sikte på förhållanden med anknytning till statens budget, till genomförandet och resultatet av statlig verksamhet samt till statliga åtaganden i övrigt,
- den årliga revisionen som ska bedrivas enligt god revisionssed och som ska ha till syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter.

Propositionen

Riksrevisionens styrelse föreslår att ramanslaget 90:1 *Riksrevisionen* förs upp med 269,1 miljoner kronor för 2004.

Av propositionen framgår (avsnitt 19.1) att beräkningen är osäker inte minst mot bakgrund av att löneavtal har slutits i de tidigare organisationerna vilka klart överstiger det som förutsattes när anslagsnivån beräknades. Samtidigt har antalet anställda utökats som en följd av att i stort sett alla medarbetare vid Riksdagens revisorer och vid Riksrevisionsverket har haft rätt att gå över till den nya myndigheten.

Av dessa skäl anser styrelsen för Riksrevisionen att det kan bli aktuellt att under budgetåret öka anslaget på tilläggsbudget. Enligt styrelsen bör Riksrevisionen dessutom på kort sikt beviljas en högre anslagskredit och en högre räntekontokredit än vad som normalt gäller för förvaltningsmyndigheter. Styrelsen för Riksrevisionen utgår givetvis också från att myndigheten så långt möjligt finansierar de ökade kostnaderna genom omprioriteringar och rationaliseringsåtgärder.

Motionen

Kristdemokraterna föreslår i *motion Fi284* att anslaget till Riksrevisionen minskas med 10 miljoner kronor (yrkande 5). Motionärerna är kritiska till att den nya sammanslagna myndigheten har ett anslag på 270 miljoner kronor 2004 när anslagen för dess båda föregångare endast uppgick till 184 miljoner kronor 2002. Även om man tar hänsyn till pris- och löneomräkningar mellan 2002 och 2004 är kostnaderna för den nya myndigheten ca 70 miljoner kronor dyrare.

Skrivelse från Riksrevisionens styrelse till finansutskottet

Styrelsen för Riksrevisionen har i ett brev daterat den 23 oktober 2003 vänt sig direkt till finansutskottet med krav på att få disponera dels de inkomster som Riksrevisionsverket upparbetat under första halvåret 2003 i form av avgifter från den årliga revisionen, dels kvarvarande medel på anslaget *Riksrevisionsverket: Avvecklingskostnader*. Brevet återges i sin helhet i *bilaga 3* i betänkandet.

Av brevet framgår att den medelstilldelning på 269,1 miljoner kronor som Riksrevisionens styrelse föreslagit för 2004 bygger på förutsättningen att den nya myndigheten under andra halvåret 2003 får disponera överskottet från de inkomster som Riksrevisionsverket upparbetat under första halvåret 2003 i samband med den avgiftsbelagda årliga revisionen.

I de anslagsdirektiv som riksdagsstyrelsen den 11 juni 2003 har fastställt för Riksrevisionens verksamhet under andra halvåret 2003 har man utgått från att det ingående överskottet från den avgiftsbelagda verksamheten den 1 juli 2003 skulle uppgå till 2,6 miljoner kronor för den årliga revisionen och till 3,5 miljoner kronor för den internationella uppdragsverksamheten. Enligt brevet

underströk riksdagsstyrelsen i direktiven att det var viktigt att överskotten från dessa verksamheter fördes över från Riksrevisionsverket eftersom Riksrevisionens verksamhet var budgeterad och planerad på årsbasis.

Regeringen har den 18 juni beslutat att överskottet från Riksrevisionsverkets årliga revision skulle ställas till regeringens disposition när verkets räkenskaper avslutades. Överskottet från den internationella uppdragsverksamheten skulle däremot föras till Riksrevisionen.

När Riksrevisionsverkets räkenskaper avslutades framkom det att överskottet från den årliga revisionen uppgick till 5,2 miljoner kronor och att överskottet från den internationella uppdragsverksamheten var 6,3 miljoner kronor.

Styrelsen framhåller att om inte Riksrevisionen får disponera de upparbetade avgiftsinkomsterna kommer detta givetvis att innebära att myndigheten tvingas till omprioriteringar. Eftersom den årliga revisionen är lagstyrd och formbunden kommer effekten i första hand att bli att effektivitetsrevisionen drabbas.

I brevet tar styrelsen också upp frågan om dispositionen av det särskilda anslaget för Riksrevisionsverkets avveckling. Styrelsen erinrar om att när riksdagen hösten 2002 behandlade anslagsförslagen inom revisionsområdet, förutsatte finansutskottet att Riksrevisionen skulle få disponera eventuellt återstående utrymme på det för kostnader som uppkommer i den nya myndigheten. I anslutning till detta konstaterar styrelsen att omställningskostnaderna på personalområdet i allt väsentligt inträffat efter den 1 juli 2003 och att dessa kostnader därför kommer att belasta Riksrevisionens anslag. Med hänsyn till detta anser styrelsen att det är av stor vikt att Riksrevisionen får disponera de aktuella medlen på det sätt som finansutskottet och riksdagen lagt fast.

Finansutskottets samlade ställningstagande till anslagen inom utgiftsområde 2

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning omfattar utgifter för ett antal centrala myndigheter och nämnder, kostnader för garantiåtaganden och insatser i internationella kreditinstitut. Dessutom ingår utgifterna för statliga tjänstepensioner, ett anslag som ensamt svarar för 84 % av utgiftsområdets anslag.

Av utgiftsområdets 18 anslag fördelar sig 17 på två politikområden. Ett anslag – anslaget till Riksrevisionen – har inte inordnats i något politikområde eftersom regeringen inte förfogar över detta anslag.

De i budgetpropositionen föreslagna anslagen summerar sig till 9 198,1 miljoner kronor, dvs. samma nivå som riksdagen i första steget av budgetprocessen lagt fast som ram för utgiftsområdet (bet. 2003/04:FiU1).

Förslag till alternativa anslagsnivåer har framförts av Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet. Samtliga dessa alternativ ryms inom den fastställda utgiftsramen och innebär att de samlade utgifterna på utgiftsområdet begränsas med alltifrån 6 till 221 miljoner kronor.

Utskottet har på de närmast föregående sidorna redovisat hur regeringen och styrelsen för Riksrevisionen önskar fördela anslagen på utgiftsområdet och vilka av oppositionspartiernas förslag som har effekt på denna fördelning. I motionerna föreslås alternativa nivåer för sammanlagt 11 av utgiftsområdets 18 anslag². Utskottet övergår nu till att redovisa sin samlade syn på anslagsfördelningen. Prövningen inriktas i första hand på de förslag där skilda meningar framkommit.

Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket

Centerpartiet föreslår att Konjunkturinstitutets och Ekonomistyrningsverkets förvaltningsanslag ska minskas med 5 respektive 10 miljoner kronor. Partiet motiverar inte närmare sina förslag.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsberäkning för dessa båda myndigheter.

Statskontoret

Kristdemokraterna och Centerpartiet föreslår att Statskontorets anslag för nästa år ska minskas med 18 respektive 25 miljoner kronor, dvs. med en femtedel eller mer. Centerpartiet motiverar inte sitt förslag närmare. Kristdemokraterna anser att delar av Statskontorets verksamhet ska föras till Statistiska centralbyrån och Kammarkollegiet, två myndigheter som i Kristdemokraternas budgetalternativ redan fått sina anslag nedskurna med 40 respektive 8 miljoner kronor.

Utskottet vill med anledning av detta erinra om att Statskontoret liksom Ekonomistyrningsverket fungerar som regeringens stabsmyndigheter. Statskontoret svarar i den egenskapen främst för utrednings- och utvärderingsverksamhet, ett arbete som bedrivs på uppdrag av regeringen och andra statliga myndigheter. Utskottet har svårt att se att den lösning som motionärerna förespråkar har några förutsättningar att kunna bidra till att effektiviteten i statsförvaltningen främjas, i synnerhet inte som anslagen till de berörda myndigheterna föreslås bli kraftigt beskurna. Utskottet finner ingen anledning att frånga regeringens förslag till medelsberäkning för Statskontoret.

Statistiska centralbyrån

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet föreslår att Statistiska centralbyråns förvaltningsanslag nästa år ska minskas med 60, 40, respektive 65 miljoner kronor. Moderata samlingspartiet är rent generellt kritiskt till att skattemedel i så stor utsträckning används för att finansiera en

²Se tabell i det inledande avsnittet under rubriken Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2.

ökad statistikproduktion och vill därför begränsa SCB:s uppgifter samt öka avgiftsfinansieringen. Kristdemokraterna föreslår att 1993/94 års statistikreform fullföljs och att ansvaret för statistikproduktionen i ökad utsträckning förs över på statistikansvariga myndigheter. Centerpartiet föreslår utan närmare motivering att SCB:s anslag begränsas med 65 miljoner kronor.

Enligt utskottets mening fullgör SCB en viktig uppgift genom att på ett opartiskt sätt redovisa tillförlitlig statistik som är ett nödvändigt underlag för statens, kommunernas och näringslivets planering. Såsom också framhålls i propositionen bör den anslagsfinansierade statistikproduktionen begränsas till löpande statistik som är av grundläggande betydelse för Sveriges och EU:s informationsförsörjning. Utskottet anser att det i propositionen föreslagna medelstillskottet till SCB är väl avvägt mot bakgrund av de krav som ställs på SCB. Utskottet finner därför inte anledning att ompröva regeringens förslag att 429,5 miljoner kronor ska anvisas till SCB för 2004.

Folk- och bostadsstatistik

Vänsterpartiet redovisar ett förslag till boendeplaneringsprogram och kräver i det sammanhanget att en ny folk- och bostadsräkning (FoB) snarast ska genomföras.

I slutet av 2001 lämnade SCB, Riksskatteverket (RSV) och Lantmäteriverket en gemensam rapport till regeringen kallad Förbättrad hushålls- och bostadsstatistik i stället för FoB. Som ett alternativ till de traditionella folk- och bostadsräkningarna föreslås där en lösning som bygger på folkbokföringen och ett nytt lägenhetsregister. Statistiken ska enligt förslaget produceras decentraliserat, i stället för i ett sammanhållet FoB-register. För att stärka integritetsskyddet ska ägaren av en fastighet endast rapportera till lägenhetsregistret vilka lägenheter som finns i fastigheten. Någon uppgift om vilka personer som bor i lägenheterna ska således inte lämnas, utan denna information ska RSV i stället samla in när lägenhetsregistret väl är färdigställt genom att vända sig direkt till de boende i flerbostadshus.

Rapporten remissbehandlades under våren 2002 och den förslagna lösningen bereds för närvarande i Regeringskansliet. Bland annat håller man på att förbereda ett förslag till lag om lägenhetsregister. Enligt nuvarande tidtabell kan den första hushålls- och bostadsstatistiska undersökningen genomföras tidigast 2006.

Liksom motionärerna anser utskottet att det är önskvärt att man får fram ett väldokumenterat och aktuellt underlag för boendeplaneringen. Frågan om integritetsskyddet måste emellertid samtidigt beaktas. Utskottet är därför inte berett att förorda någon annan lösning än den regeringen för närvarande bereder och kan av denna anledning inte tillstyrka motionärernas förslag.

Kammarkollegiet

Kristdemokraterna och Centerpartiet föreslår att Kammarkollegiets anslag ska minskas med 8 respektive 5 miljoner kronor.

Vilka överväganden som bär upp Centerpartiets förslag framgår inte av motionen. Kristdemokraterna vill att man undersöker om inte kollegiets hantering av arvs-, gåvo- och stämpelskatt kan föras över till Riksskatteverket och ifrågasätter om inte en samordning med Statskontoret kan ge ytterligare effektivitetsvinster. Uppenbarligen anser sig Kristdemokraterna inte behöva avvakta resultatet av den föreslagna undersökningen eftersom partiet föreslår att Kammarkollegiets anslag ska minskas med en fjärdedel redan nästa år.

Finansutskottet avstyrker dessa förslag och biträder regeringens förslag till medelsberäkning.

Nämnden för offentlig upphandling

Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna anser att Nämnden för offentlig upphandling bör gå samman med Konkurrensverket. Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna föreslår därför att nämndens anslag halveras.

Upphandlingskommittén föreslog 2001 att NOU skulle slås samman med Konkurrensverket och ombildas till en ny myndighet. Regeringen behandlade kommitténs förslag i proposition 2001/02:142 Ändringar i lagen om offentlig upphandling och framhöll att det måste finnas en effektiv och ändamålsenlig tillsynsorganisation. Det primära syftet för organisationen ska vara att upphandlingslagstiftningen och gemenskapsrättens principer följs. Det är vidare viktigt, påpekade regeringen, att myndigheten ger upphandlande enheter och leverantörer vägledning om hur lagstiftningen ska tillämpas. Regeringen ansåg att det inte fanns tillräckliga skäl för att föra över NOU:s uppgifter till Konkurrensverket.

Finansutskottet (2001/02:FiU12) delade inte regeringens uppfattning utan förordade att en förnyad prövning av NOU:s ställning borde göras med inriktning bl.a. på att ta vara på de fördelar som kan finnas med en kontroll- och tillsynsfunktion via en förvaltningsmyndighet och utvecklingsfunktioner i eventuellt andra former. Riksdagen ställde sig bakom ett tillkännagivande till regeringen med denna innebörd (rskr. 2001/02:324).

Regeringen redovisade i budgetpropositionen för 2003 att den avsåg att återkomma till frågan om NOU:s organisation i samband med att regeringen tar ställning till hur sanktionssystemet inom den offentliga upphandlingen ska vara utformat.

Utskottet har erfarit att regeringen planerar att under vintern 2003 remittera ett förslag om upphandlingsfrågor. Utskottet anser att det är viktigt att regeringen snarast tar ställning till bl.a. NOU:s organisation och återkommer till riksdagen i denna fråga. Utskottet planerar också att till våren ha en offentlig utfrågning om upphandlingsfrågor. Någon särskild åtgärd från riksdagen är därför inte nödvändig, varför motionerna avstyrks. Nämndens anslag bör således beräknas i enlighet med förslaget i budgetpropositionen.

Statens kvalitets- och kompetensråd

Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet vill alla avveckla Statens kvalitets- och kompetensråd. Moderata samlingspartiet och Folkpartiet föreslår därför att anslaget för nästa år halveras. De båda övriga partierna vill däremot helt avskaffa detta anslag.

Kvalitets- och kompetensrådet har till uppgift att stimulera myndigheternas kompetensförsörjning samt främja kvalitetsarbetet inom förvaltningen. Rådet inrättades i början av 1999 och har således snart fem års verksamhet bakom sig. Regeringen har beslutat att tillkalla en särskild utredare för att göra en fördjupad prövning av Statens kvalitets- och kompetensråd. En stor del av verksamheten har finansierats med anslagssparandet på ett äldreanslag – D3 *Bidrag till förnyelsefonder på det statligt reglerade området* från 1998 – men denna reserv väntas vara förbrukad efter 2005. Regeringen anser därför att det är motiverat att närmare analysera hur myndigheten ska finansieras i framtiden. Utredarens uppgift är att utvärdera Kvalitets- och kompetensrådets verksamhet, att bedöma om det även fortsättningsvis finns behov av en myndighet med denna inriktning och vilka förutsättningar som i så fall ska gälla för den framtida verksamheten. I uppdraget ingår även att analysera ansvarsfördelningen gentemot andra myndigheter inom det förvaltningspolitiska området, i första hand Statskontoret, Ekonomistyrningsverket och Regeringskansliet.

Enligt utskottets mening bör man avvakta detta utredningsarbete innan riksdagen tar ställning till Kvalitets- och kompetensrådets framtida uppgifter och organisation. Utskottet är därför inte berett att ändra på regeringens förslag till medelsberäkning för Kvalitets- och kompetensrådet.

Ekonomiska rådet

Kristdemokraterna och Centerpartiet föreslår att det till Finansdepartementet knutna Ekonomiska rådet avvecklas och att något anslag för detta ändamål inte förs upp i budgeten.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att Ekonomiska rådet fungerar som initiativtagare till forskning och som en länk mellan å ena sidan Finansdepartementet och å andra sidan Konjunkturinstitutet och den nationalekonomiska forskningen. Ekonomiska rådet ordnar möten och seminarier samt tar initiativ till olika forskningsinsatser. Regeringen anser att dessa insatser har varit betydelsefulla och ändamålsenliga och bidragit till att underlaget för den ekonomiska politiken förbättrats. Rådet har också en viktig uppgift som rådgivare till Konjunkturinstitutet i vetenskapliga frågor, särskilt inom området makroekonomi, modellbyggande och miljöekonomi. Mot den bakgrunden finns det enligt utskottets mening inte anledning att föreslå att Ekonomiska rådet ska avvecklas. Utskottet ställer sig således bakom regeringens förslag till medelsberäkning och avstyrker de framförda kraven på en avveckling av rådet.

Finansinspektionen

Finansinspektionens verksamhet bruttoredo visas över statsbudgeten. Verksamheten är anslagsfinansierad, men varje år tar inspektionen ut obligatoriska avgifter för tillsyn och för prövning av olika typer av ansökningar och anmälningar. Inkomsterna från dessa avgifter redovisas mot statsbudgetens inkomstsida och uppgår till ett ungefär lika stort belopp som anslaget.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att Finansinspektionen fr.o.m. nästa år direkt ska få tillgodogöra sig de inkomster som kommer från prövningsverksamheten. Närmare bestämt gäller det de avgifter som inspektionen tar ut i enlighet med förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen. Inkomsterna från dessa avgifter beräknas nästa år uppgå till 12 miljoner kronor, vilket motsvarar drygt 6 % av de samlade avgiftsinkomsterna från inspektions- och prövningsverksamheten. Enligt förslaget ska avgifterna redovisas mot ramanslaget 2:1 *Finansinspektionen*.

Utskottet vill med anledning av detta framhålla följande. En grundläggande utgångspunkt bör vara att inkomster och utgifter redovisas brutto på statsbudgeten eftersom det ger en bättre överblick av den statliga verksamheten. Tydligheten, eller transparensen, i redovisningen ökar. Riksdagen får då också möjlighet att pröva anslagstilldelningen och kan på så sätt varje år ta ställning till vilken omfattning en viss verksamhet ska ha. Redan i dag är det en betydande del av de statliga utgifterna som antingen nettoredo visas mot statsbudgeten eller vid sidan av denna. Stor försiktighet bör emellertid iakttas med nya undantag från huvudregeln, och i de fall detta trots allt förekommer bör åtgärderna vara välmotiverade.

I propositionen motiveras förslaget att Finansinspektionen ska få tillgodogöra sig inkomster direkt från prövningsverksamheten med att inspektionen då får bättre möjlighet att snabbt anpassa sina resurser till efterfrågan på denna typ av tjänster. Detta kan påskynda ärendehantering och öka effektiviteten och flexibiliteten i verksamheten samtidigt som servicen gentemot företagen förbättras. Prövningsverksamheten är dessutom av förhållandevis begränsad ekonomisk omfattning i Finansinspektionens verksamhet. Till bilden hör också att prövningsverksamheten, i motsats till inspektionsverksamheten, är av mer serviceinriktad karaktär. Dessutom framgår det klart av propositionen att det är regeringens avsikt att inkomsterna från den helt dominerande inspektionsverksamheten även fortsättningsvis ska redovisas mot inkomstitel.

Trots de redovisade betänkligheterna är utskottet mot denna bakgrund berett att biträda regeringens förslag om att Finansinspektionen direkt ska få tillgodogöra sig inkomsterna från prövningsverksamheten.

Förslaget får till följd att dessa inkomster och utgifter inte kommer att redovisas på statsbudgeten utan vid sidan av denna. I budgetpropositionen föreslås visserligen att avgiftsinkomsterna ska redovisas mot Finansinspektionens myndighetsanslag men detta är en ordning som inte är förenlig med bestämmelserna i budgetlagen (1996:1059). Av propositionen framgår nämligen att inspektionens prövningsverksamhet är tänkt att fungera som en ekonomiskt självbärande del som är integrerad i Finansinspektionens verk-

samhet. Och enligt 18 § budgetlagen ska verksamheter som har full kostnads-täckning budgeteras och redovisas utanför budgeten. Netto-redovisning mot statsbudgeten är enligt 17 § i samma lag tillåten bara om inkomsterna i en viss verksamhet endast ska *bidra* till att täcka verksamhetens utgifter.

Strikt åtskillnad måste alltså göras i redovisningen mellan å ena sidan prövningsverksamhetens kostnader och intäkter och å andra sidan övrig verksamhet. Prövningsverksamhetens kostnader får således inte belasta Finansinspektionens förvaltningsanslag utan dessa kostnader måste helt bestri-das med de avgifter som tas ut för denna verksamhet.

Vad utskottet här har framhållit innebär således att utskottet biträder rege-ringens förslag med den ändringen att budgetering samt redovisning av prövningsverksamhetens inkomster och utgifter förutsätts ske vid sidan av statbudgeten. Denna jämkning i förslaget påverkar inte den föreslagna an-slagsnivån för Finansinspektionen. Anslag bör således i enlighet med rege-ringens förslag föras upp med 175,2 miljoner kronor för 2004.

Centerpartiet har i sin motion utan närmare motivering föreslagit att an-slagsnivån ska begränsas med 20 miljoner kronor. Utskottet avstyrker detta förslag.

Riksgäldskontoret

Kristdemokraterna och Centerpartiet föreslår att Riksgäldskontorets förvalt-ningskostnader ska begränsas med 13 respektive 76 miljoner kronor.

Kristdemokraterna motiverar sitt förslag med Riksgäldskontorets förhål-landervis höga anslagssparande och en av motionärerna bedömd effektivitets-potential. Centerpartiet uppger för sin del att partiets budgetalternativ leder till att statsskulden kan amorteras snabbare, vilket enligt motionärernas be-dömning minskar belastningen på förvaltningskostnaderna med 76 miljoner kronor, motsvarande närmare 30 % av anslaget.

Såsom Kristdemokraterna framhåller hade Riksgäldskontoret vid ingången av 2003 ett förhållandevis stort anslagssparande. Det uppgick då till 73,6 miljoner kronor. Anslagssparandet har emellertid nu begränsats genom en indragning som regeringen gjorde under våren 2003 och väntas vid utgången av detta år uppgå till 33 miljoner kronor. Dessa medel är tänkta att bl.a. an-vändas för att finansiera en större IT-investering avsedd som stöd för spar-formen Riksgäldsspar. Utskottet avvisar mot denna bakgrund Kristdemokra-ternas förslag till minskning av anslaget.

Vad beträffar Centerpartiets besparingsförslag framstår det som helt orea-listiskt. Ska Riksgäldskontoret kunna fullgöra sina uppgifter på ett menings-fullt sätt är det inte rimligt att räkna med att kontorets förvaltningsanslag ska kunna minskas på ett bräde med närmare en tredjedel, i synnerhet inte som motivet för neddragningen är Centerpartiets eget budgetalternativ. Som ut-skottet visat i sitt betänkande om utgiftsramar och beräkning av statsinkoms-ter (FiU1, s. 142–149) innehåller detta budgetalternativ flera orimliga besparingsförslag som förverkligade skulle leda till att statens finanser snabbt undermineras. Endast genom en omfattande försäljning av statlig egendom

kan Centerpartiet motverka denna konsekvens. Dessutom är det inte i första hand Riksgäldskontorets förvaltningsanslag som påverkas av en eventuell ökning eller minskning av statsskulden, utan detta slår främst mot de provisionskostnader Riksgäldskontoret har för upplåningen och skuldförvaltningen. Dessa kostnader redovisas emellertid inte i detta sammanhang utan finns uppförda på utgiftsområde 26 Statsskulsräntor m.m. Utskottet avvisar därför Centerpartiets förslag till minskning av Riksgäldskontorets anslag. Regeringens förslag till medelsanvisning tillstyrks.

Riksrevisionen

Riksrevisionens styrelse föreslår att Riksrevisionens anslag förs upp med 269,1 miljoner kronor för 2004. I budgetpropositionen aviserar styrelsen också att den under 2004 kan behöva återkomma med en begäran om extra medel på tilläggsbudget. Som skäl anges att de löneavtal som slutits i de tidigare organisationerna klart överstigit det som förutsattes när anslagsnivån för den nya myndigheten beräknades. Samtidigt har antalet anställda utökats, vilket är en konsekvens av att samtliga anställda vid Riksdagens revisorer och vid Riksrevisionsverket haft rätt att gå över till den nya myndigheten. Enligt styrelsen bör Riksrevisionen dessutom på kort sikt beviljas en högre anslagskredit och en högre räntekontokredit än vad som normalt gäller för förvaltningsmyndigheter.

Styrelsen för Riksrevisionen har därefter i slutet av oktober 2003 vänt sig direkt till finansutskottet med en begäran om att få disponera dels överskottet från Riksrevisionsverkets avgiftsbelagda årliga revision under första halvåret 2003, dels de medel som finns avsatta på det särskilda anslaget *Riksrevisionsverket: Avvecklingskostnader*. Dessa medel bör enligt styrelsens mening tillföras Riksrevisionen.

Kristdemokraterna föreslår att Riksrevisionens anslag ska minskas med 10 miljoner kronor. I motion Fi284 erinrar partiet om att anslaget för 2004 beräknas till nära 270 miljoner kronor. Det innebär, påpekar motionärerna, att kostnaden för Riksrevisionen är ca 70 miljoner kronor högre än för de båda tidigare myndigheterna tillsammans. Riksrevisionen borde, anser de, kunna klara ett effektivitetskrav på 3,7 % eller 10 miljoner kronor.

Utskottet vill beträffande *anslaget till Riksrevisionen* framhålla följande. Den i budgetpropositionen för 2004 föreslagna anslagsnivån avviker inte från den nivå som riksdagsstyrelsen förordade inför tillkomsten av den nya myndigheten. Riksdagsstyrelsens beräkningar utgick från de båda tidigare myndigheternas faktiska kostnadsnivå 2001. Denna nivå korrigerades därefter med hänsyn till olika faktorer som beaktades i detta sammanhang, varefter en sedvanlig pris- och löneomräkning gjordes för att anpassa anslagsnivån till 2004 års pris- och löneläge.

En faktor som påverkat medelsbehovet är att den nya myndigheten är helt anslagsfinansierad. I det tidigare Riksrevisionsverket var den årliga revisionen till viss del avgiftsfinansierad medan effektivitetsrevisionen var anslagsfi-

nansierad. I projekt och aktiviteter där de båda revisionsgrenarna förutsattes samarbeta innebar de skilda finansieringsformerna att deltagandet skedde på olika villkor. Genom att helt anslagsfinansiera verksamheten skapas jämbördiga förutsättningar och bättre möjligheter till samarbete mellan effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen. Riksrevisionens anslagsbehov ökar skenbart på grund av denna omläggning med 26,5 miljoner kronor räknat i 2001 års nivå men belastningen på statsbudgeten påverkas inte eftersom avgiftsinkomsterna nu i stället förs upp på statsbudgetens inkomstsida.

Andra faktorer som ökat medelsbehovet är att Riksrevisionen fått ett utvidgat revisionsmandat och en ny och större ledningsfunktion samt att den årliga revisionen förutsätts bli mer omfattande än tidigare. Vidare ska ett vetenskapligt råd inrättas. Samtidigt minskar kostnaderna för den nya myndigheten till följd av att skyldigheten att besvara remisser från regeringen bortfallit. Nettoeffekten av dessa och vissa andra smärre förändringar motsvarar ett ökat anslagsbehov på ca 20 miljoner kronor i 2001 års prisnivå.

I beräkningen av anslaget till den nya Riksrevisionen förutsattes dessutom att effektivitetsrevisionen skulle få en resursmässig förstärkning på drygt 10 miljoner kronor utöver det effektiviseringsutrymme som sammanslagningen förväntades skapa. Ett bifall till Kristdemokraternas förslag skulle således innebära att den avsedda förstärkningen av effektivitetsrevisionen uteblir. Utskottet anser det angeläget att effektivitetsrevisionen förstärks på det sätt som ursprungligen var tänkt och avstyrker därför motionen och biträder Riksrevisionens förslag till medelsberäkning.

Som framgår av brevet från Riksrevisionens styrelse har riksdagsstyrelsen i sina anslagsdirektiv utgått från att kvarstående *överskott från Riksrevisionsverkets årliga revision* och internationella uppdragsverksamhet skulle överföras till Riksrevisionen. Av dessa båda poster har emellertid endast det senare överskottet tillfallit den nya myndigheten. I brevet till finansutskottet framhåller styrelsen vikten av att Riksrevisionen får disponera också överskottet från den årliga revisionen.

Enligt finansutskottets mening bör man i sammanhanget också notera att riksdagsstyrelsen i sina anslagsdirektiv bedömde att de båda överskotten skulle uppgå till $(2,6+3,5=)$ 6,1 miljoner kronor. Det överskott som Riksrevisionen sedermera har fått disponera inskränker sig visserligen till enbart överskottet från den internationella uppdragsverksamheten, men nivån har å andra sidan slutligt fastställts till 6,3 miljoner kronor, vilket är 0,2 miljoner kronor mer än vad man i anslagsdirektiven räknade med att båda verksamheterna skulle ge. Med hänsyn härtill anser utskottet att styrelsens framställning inte bör föranleda något initiativ från riksdagens sida.

I sitt brev till finansutskottet tar styrelsen också upp frågan om dispositionen av de medel som kvarstår på det särskilda anslaget *Riksrevisionsverket: Avvecklingskostnader*, ett anslag som har förts upp på statsbudgeten för 2003 med närmare 30 miljoner kronor. När detta anslag behandlades för ett år sedan skrev finansutskottet följande³:

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att de kostnader som kan bli aktuella i samband med avvecklingen av Riksrevisionsverket ska anvisas över ett särskilt anslag *Riksrevisionsverket: Avvecklingskostnader* och uppgå till 29,8 miljoner kronor. Anslaget avses täcka kostnader för den personal som inte vill gå över till Riksrevisionen samt kostnader för RRV:s lokaler en tid efter det att myndigheten har upphört.

Det är självfallet svårt att i förväg uppskatta kostnaderna för personal som inte kommer att ingå i den nya Riksrevisionen. Det kan avse kostnader för avveckling eller för att underlätta övergång till annan verksamhet. Framför allt är det svårt att bedöma var kostnaderna kommer att uppstå. Eftersom i stort sett alla medarbetare vid Riksrevisionsverket har rätt att gå över till den nya myndigheten kan det inträffa att sådana kostnader uppkommer i den nya myndigheten. Utskottet förutsätter om så är fallet att anslaget i den mån utrymme finns kan utnyttjas även i sådana fall.

En särskild avvecklare för Riksrevisionsverket har utsetts. Anslaget har belastats med vissa kostnader för RRV:s lokaler. Enligt vad utskottet erfarit har anslaget endast i obetydlig omfattning använts för avveckling av personal vid Riksrevisionsverket. Utskottet förutsätter i enlighet med riksdagens tidigare uttalande att de medel som återstår på anslaget får utnyttjas av Riksrevisionen för avveckling av personal.

I budgetpropositionen föreslår styrelsen dessutom att Riksrevisionen på kort sikt ska beviljas *en högre anslagskredit och en högre räntekontokredit* än vad som normalt gäller för förvaltningsmyndigheter. Vilken nivå de båda krediterna bör ha framgår inte av propositionen. Av de anslagsdirektiv som riksdagsstyrelsen fastställt för andra halvåret 2003 framgår att Riksrevisionen för närvarande disponerar en anslagskredit motsvarande 10 % av anvisade medel. Denna kreditnivå tillämpas generellt inom riksdagsförvaltningen. Eftersom Riksrevisionens kredit är beloppsmässigt preciserad och motsvarar 10 % av andra halvårets anslag är kreditgränsen i detta fall i praktiken satt till 5 % av årsanslaget.

Enligt gällande ordning beviljar regeringen förvaltningsmyndigheter en anslagskredit på högst 3 %. Regeringen har under 2003 ålagt förvaltningsmyndigheter ett generellt besparingskrav och på grund av detta har i år anslagskrediten i princip halverats. Ungefär tre fjärdedelar av förvaltningsanslagen har därför en anslagskredit på 1,5 %. Ett tiotal förvaltningsanslag, särskilt inom försvarets område, har inte alls tilldelats någon kredit, ett tjugotal myndigheter har anslagskrediter varierande mellan 2,0 och 2,9 % och endast två myndigheter har beviljats en anslagskredit på 3,0 %. Fyra förvaltningsanslag har anslagskrediter varierande mellan 3,4 och 3,7 %.

³Betänkandet Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning 2002/03:FiU2 s. 41 samt riksdagskrivelse 2002/03:86.

En myndighet som utnyttjar anslagskrediten ska under efterföljande år med sitt anslag betala tillbaka den utnyttjade krediten. Anslagskrediter är således i första hand avsedda att användas för att finansiera tillfälliga utgiftstoppar. Av 6 § budgetlagen (1996:1059) framgår att en anslagskredit får motsvara högst 10 % av anvisat anslag. Budgetlagens bestämmelser gäller dock formellt inte för riksdagsförvaltningen och för riksdagens myndigheter. Av statsbudgetens närmare 500 anslag är det på regeringssidan endast tolv anslag som i regleringsbrev tilldelats en maximal kredit. Det gäller särskilt svårprognostiserade anslag som flyktingmottagande, bidrag till läkemedelsförmåner och avgiften till Europeiska gemenskapen. Inga förvaltningsmyndigheter på regeringssidan har anslagskrediter av denna omfattning.

Av förarbetena till budgetlagen framgår⁴ att den av regeringen tillämpade lösningen innebär att man i regleringsbrev i allmänhet sätter krediten för anslag för förvaltningsändamål till 3 % och för de flesta övriga raman-slag till 5 %. Om störningar inträffar på ett sådant anslag under budgetåret kan regeringen i steg höja kreditgränsen upp till 10 % av anslagsbeloppet. Behovet av motåtgärder prövas i sådana sammanhang. I propositionen med förslag till ny budgetlag framhöll regeringen att den hade för avsikt att redan i regleringsbrev medge anslagskrediter på maximala 10 % för endast några få raman-slag.

Varför Riksrevisionen skulle vara i behov av en större anslagskredit än andra myndigheter framgår inte. Något motiv för denna begäran redovisas nämligen inte. Det kan i detta sammanhang vara värt att notera att såväl det tidigare Riksrevisionsverket som Ekonomistyrningsverket i sin budgetplane-ring eftersträvat att inte behöva utnyttja anslagskrediten. För Riksrevisionen bör enligt utskottets mening ambitionen vara att i detta avseende inte avvika från vad som gäller för förvaltningsmyndigheter underställda regeringen.

I budgetpropositionen aviserar styrelsen för Riksrevisionen att det kan bli aktuellt att under 2004 återkomma med en begäran om *extra medel på tilläggsbudget*. Som skäl anges bl.a. att de löneavtal som slutits i de tidigare organisationerna klart överstigit det som förutsattes när anslagsnivån för den nya myndigheten beräknades. Samtidigt har antalet anställda utökats. Till detta kommer att i stort sett alla anställda vid Riksdagens revisorer och vid Riksrevisionsverket haft rätt att gå över till den nya myndigheten. Detta har medfört att det varit svårt att beräkna personalkostnaderna, framhåller styrelsen.

Finansutskottet vill med anledning av detta framhålla följande. Statliga myndigheter har givits en betydande frihet att självständigt disponera de anslag som riksdagen beviljar. Å andra sidan krävs samtidigt att myndigheterna själva får ta ansvar för de löneavtal som ingås liksom de hyreskostnader man åsamkar sig. En myndighet som sluter ett för de anställda mycket förmånligt löneavtal kan således i princip inte räkna med att bli kompenserad för de ökade kostnaderna utöver vad som följer av en sedvanlig pris- och löneom-räkning. Som princip gäller denna ordning för alla myndigheter med reger-

⁴Proposition 1995/96:220 med förslag till lag om statsbudgeten s. 28.

ingen som huvudman. Någon motsvarande föreskrift finns inte på riksdagsområdet. Till saken hör också att det formellt sett inte är Riksrevisionen som slutit de kostnadsdrivande löneavtalen utan dessa har ingåtts av myndigheter som nu gått upp i Riksrevisionen. Samtidigt är det enligt utskottets mening av stor vikt att riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter inte framstår som särbehandlade i detta sammanhang. Styrelsen för Riksrevisionen framhåller i budgetpropositionen att Riksrevisionen bör sträva efter att betraktas som ett föredöme i statsförvaltningen. Utskottet delar denna uppfattning och anser för egen del att detta synsätt även bör tjäna som ledstjärna för riksdagsförvaltningen och riksdagens övriga myndigheter. Enligt utskottets mening bör således de strikta principer som gäller för lönebildningen på regeringsområdet också tillämpas på riksdagens eget område. Detta synsätt bör även komma till uttryck i en eventuell framställning om medel på tilläggsbudget från Riksrevisionens sida.

I övrigt noterar utskottet med tillfredsställelse att styrelsen för Riksrevisionen utgår från att myndigheten i möjligaste mån ska finansiera de kostnadsökningar som uppkommer med omprioriteringar och rationaliseringar.

En utgift som inte beaktats i anslagsframställningen är kostnaderna för den årliga *externa revisionen av Riksrevisionens egen verksamhet*. Det ankommer på finansutskottet att ombesörja upphandlingen av denna revision, men kostnaderna för detta bör belasta Riksrevisionen. Eftersom ramen för utgiftsområde 2 nu är låst kan en lämplig ordning vara att Riksrevisionen kompenseras för denna merutgift på tilläggsbudget under 2004.

Styrelsen för Riksrevisionen har inte underställt riksdagen något förslag till *mål för Riksrevisionens verksamhet*. Riksrevisionen har å andra sidan inte heller varit ålagd att komma med ett sådant förslag. Riksdagen har tidigare på förslag av regeringen fastställt mål för de olika politikområdena. Riksrevisionen ingår emellertid inte i något politikområde eftersom myndigheten inte är underställd regeringen.

Enligt finansutskottets mening får det emellertid anses som självklart att Riksrevisionen bör lägga fram förslag till tydliga och lätt avläsbara mål för den egna verksamheten samt hur dessa bör kunna följas upp så att riksdagen i efterhand lätt kan bedöma i vilken utsträckning uppställda mål har uppnåtts.

Utskottet vill i detta sammanhang också aktualisera frågan om *beredningen av Riksrevisionens budget* och de anslagsdirektiv som riksdagsförvaltningen ska utfärda i detta sammanhang.

Enligt fastlagd ordning⁵ beslutar Riksrevisionen själv – genom sin styrelse – om förslag till anslag på statsbudgeten. Styrelsen ska dock först inhämta riksdagsförvaltningens (riksdagsstyrelsens) yttrande över förslaget. Riksdagsförvaltningens prövning ska främst avse en teknisk bedömning utifrån

⁵12 kap. 7 § regeringsformen och 12 § lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen.

generella krav på budgetunderlaget, men kan också gälla en bedömning av förslaget storlek i förhållande till den förväntade utgiftsramen för utgiftsområdet (prop. 2001/02:190 s. 129).

Riksdagsförvaltningen (riksdagsstyrelsen) har också en viktig roll i början av budgetprocessen genom sin uppgift att fastställa vilka gemensamma föreskrifter som ska gälla för riksdagens myndigheters budgetarbete. Dessutom ska riksdagsförvaltningen efter riksdagens beslut meddela föreskrifter för utnyttjande av de medel som har anslagits för riksdagen och dess myndigheter⁶. Det sker i form av anslagsdirektiv som är en motsvarighet till de regleringsbrev regeringen utfärdar för sina underställda myndigheter.

Riksdagen styr Riksrevisionens verksamhet antingen genom lagstiftning eller i samband med anslagsprövningen. Riksdagens beslut i det senare fallet kan ges i form av anslagsvillkor, uppdrag eller krav på återrapportering. Riksdagen kan i detta sammanhang också pröva frågor om mål och verksamhetens mer övergripande inriktning. Frågor av detta slag bör komma till uttryck i finansutskottets betänkande och även styra utformningen av de anslagsdirektiv som riksdagsstyrelsen lägger fast för Riksrevisionen.

I detta sammanhang kan det finnas anledning för finansutskottet att uppmärksamma omfattningen av *Riksrevisionens internationella verksamhet*. Riksrevisionen får enligt sin instruktion inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster på det internationella området. I samband med behandlingen i riksdagen av lagförslaget⁷ underströk konstitutionsutskottet vikten av att de internationella uppdragen och tjänsterna inte får en sådan omfattning att Riksrevisionens huvuduppgift att granska statlig verksamhet påverkas negativt.

Ett särskilt biståndsanslag har inrättats för finansiering av Riksrevisionens biståndsprojekt. Det är ramanslaget 8.6 *Riksrevisionen: Internationella uppdrag* som i budgetförslaget för 2004 är uppfört med 40 miljoner kronor på utgiftsområde 7. Riksdagen får därmed möjlighet att årligen ta ställning till omfattningen och inriktningen av denna verksamhet samtidigt som den ges sådana former att Riksrevisionens självständighet och oberoende inte kan sättas i fråga. Styrelsen för Riksrevisionen anser att myndighetens internationella uppdragsverksamhet är en värdefull del av det svenska förvaltningsbiståndet. Den är också betydelsefull för Riksrevisionens kärnverksamhet. Beräkningen av anslagsnivån har gjorts med ledning av den volym motsvarande verksamhet hade hos Riksrevisionsverket. Styrelsen för Riksrevisionen har då också anpassat anslagsnivån för denna verksamhetsgren så att den inte tränger undan huvuduppgiften att revidera svenska myndigheter.

Av riksdagsstyrelsens yttrande över budgetförslaget framgår att riksdagsförvaltningen under beredningen av ärendet har inhämtat mer detaljerad information från Riksrevisionskommittén angående de beräknade kostnaderna för den internationella verksamheten inom den tidigare myndigheten Riksre-

⁶Detta framgår av lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen (2 § punkterna 2 och 3).

⁷Betänkande 2002/03:KU12 s. 13 och 14.

visionsverket. Av denna information har bl.a. framgått att Riksrevisionens totala kostnader för denna verksamhet beräknas öka jämfört med 2002. Mot denna bakgrund har riksdagsstyrelsen förutsatt att Riksrevisionen inför riksdagens behandling av myndighetens anslag för 2004 skulle lämna kompletterande information om beräkningsgrunderna till riksdagen i denna del. Riksrevisionen skulle också i efterhand detaljerat redovisa för riksdagen hur budgeterade medel för den internationella verksamheten disponerats under verksamhetsåret 2004. Beredningen inom riksdagen av dessa frågor görs av utrikesutskottet.

Mot bakgrund av vad såväl konstitutionsutskottet som Riksrevisionens styrelse framhållit finns det enligt finansutskottets mening anledning att understryka att den internationella verksamheten inte får bedrivas på ett sådant sätt att den inskränker Riksrevisionens möjligheter att bedriva revision av statliga myndigheter. De internationella uppdragen bör utföras med full kostnadstäckning från uppdragsgivarna, och Riksrevisionens myndighetsanslag bör således inte användas för att täcka overheadkostnader för den internationella uppdragsverksamheten. Detta bör framgå av det anslagsdirektiv som riksdagsförvaltningen utfärdar.

Av anslagsdirektiven bör också framgå de synpunkter utskottet haft på dispositionen av kvarvarande medel på anslaget *Riksrevisionsverket: Avvecklingskostnader*, på frågan om nivån på anslagskrediten för Riksrevisionen samt på frågan om tydliga och lätt uppföljningsbara mål för Riksrevisionens verksamhet.

Finansutskottets sammanfattande bedömning

Vad utskottet här har framhållit med anledning av beräkningen av anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2 innebär sammanfattningsvis att utskottet tillstyrker regeringens och Riksrevisionens styrelses förslag till medelsanvisning, dvs. punkterna 7 och 9 i propositionen. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag att Finansinspektionen direkt ska få tillgodogöra sig inkomsterna från prövningsverksamheten med den ändringen att denna verksamhet förutsätts bli redovisad med full kostnadstäckning vid sidan av statsbudgeten. Det innebär att utskottet delvis tillstyrker punkt 5 i propositionen.

De i detta sammanhang behandlade motionsförslagen avstyrks. Det gäller

- Moderata samlingspartiets motioner Fi268 yrkande 7 och Fi273,
- Folkpartiets motioner Fi240 yrkande 14 i denna del och Fi296,
- Kristdemokraternas motioner Fi283 yrkande 8 samt Fi284 yrkandena 4 och 5,
- Centerpartiets motion Fi265 samt
- Vänsterpartiets motion Bo225 yrkande 1.

Statens fastighetsverk

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker förslaget till investeringsplan för Fastighetsverket liksom förslaget att verkets låneram för investeringar i fastigheter ska vara 7 miljarder kronor nästa år.

Propositionen

Statens fastighetsverk är en central förvaltningsmyndighet med uppgift att förvalta det fastighetsbestånd som regeringen bestämmer. Verksamheten finansieras fullt ut med avgiftsintäkter.

Regeringen föreslår att riksdagen ska godkänna en i propositionen (avsnitt 10.13, punkt 3) redovisad investeringsplan för Statens fastighetsverk. Vidare föreslås att Statens fastighetsverks låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter ska vara 7 000 miljoner kronor (punkt 1).

I budgetpropositionen redovisas följande investeringsplan för Fastighetsverket.

Investeringsplan för Statens fastighetsverk 2002–2006

Miljoner kronor

	Anskaffat 2002	Prognos 2003	Budget 2004	Beräknat 2005	Beräknat 2006
Investeringar:					
-Inrikes	391	518	393	412	359
-Utrikes	58	43	23	20	20
-Mark	6	21	12	7	4
Summa investeringar	455	582	428	439	383
Finansiering:					
-Lån	455	582	428	439	383
Summa finansiering	455	582	428	439	383

Av propositionen framgår att Fastighetsverket dessutom disponerar en låneram på 50 miljoner kronor för att finansiera investeringar i anläggningstillgångar.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet noterar att stora skillnader föreligger mellan den redovisning regeringen lämnade för ett år sedan och de nu presenterade uppgifterna. När riksdagen hösten 2002 behandlade motsvarande investeringsplan redovisade regeringen en prognos över Fastighetsverkets samlade investeringar 2002. Enligt prognosen väntades investeringarna detta år uppgå till 524 miljoner kronor. Som framgår av sammanställningen blev det faktiska utfallet 455 miljoner kronor, dvs. trots att mindre än ett halvår återstod av året överskattade man investeringarna med 69 miljoner kronor. Avvikelsen kommenteras inte i den nu aktuella budgetpropositionen.

I den investeringsbudget som riksdagen samtidigt godkände för 2003 angavs investeringsvolymen till 423 miljoner kronor. Nu räknar regeringen med att investeringarna detta år ska uppgå till 582 miljoner kronor. Om denna bedömning står sig kommer investeringarna att överstiga den av riksdagen godkända planen med 159 miljoner kronor, eller med 38 %. Inte heller till denna avvikelse lämnas någon förklaring i propositionen.

Beskrivningen i propositionen av Fastighetsverkets pågående och planerade investeringar framstår också som något rapsodisk och saknar helt koppling till den redovisade investeringsplanen. Av framställningen framgår inte hur stora belopp respektive projekt väntas föra med sig, än mindre vilka projekt som förklarar avvikelserna.

Ska riksdagens godkännande av Fastighetsverkets investeringsplan fylla ett meningsfullt syfte måste bakgrundsbeskrivningen till beslutet vara så utformad att det tydligt framgår hur investeringskostnaderna varje år fördelar sig på olika större projekt samt vilka omständigheter som förklarar eventuella avvikelser från tidigare redovisade planer. Det innebär inte att riksdagen ska ta ställning till varje enskilt projekt. Avsikten med den fördjupade redovisningen ska endast vara att förse riksdagen med ett bredare beslutsunderlag. Utskottet förutsätter således att regeringen i kommande års budgetpropositioner fördjupar presentationen av Fastighetsverkets investeringar i fastigheter.

Med denna kommentar tillstyrker utskottet regeringens förslag till investeringsplan för Statens fastighetsverk, liksom förslaget att Fastighetsverkets låneram för fastighetsinvesteringar ska vara 7 000 miljoner kronor även nästa år. Därmed tillstyrker utskottet punkterna 1 och 3 i propositionen.

Fortifikationsverket

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker förslaget till investeringsplan för Fortifikationsverket liksom förslaget att verkets låneram för investeringar i mark, anläggningar och lokaler ska vara 6 200 miljoner kronor nästa år.

Propositionen

Fortifikationsverket är en central förvaltningsmyndighet med uppgift att förvalta statens fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastigheter. Verksamheten finansieras fullt ut med avgiftsintäkter.

Regeringen föreslår att riksdagen ska godkänna en i propositionen (avsnitt 10.14, punkt 4) redovisad investeringsplan för Fortifikationsverket. Vidare föreslås att Fortifikationsverkets låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i mark, anläggningar och lokaler 2004 ska vara 6 200 miljoner kronor (punkt 2). För innevarande år disponerar Fortifikationsverket en motsvarande låneram på 5 500 miljoner kronor.

I budgetpropositionen redovisas följande investeringsplan för Fortifikationsverket.

Investeringsplan för Fortifikationsverket 2002–2006

Miljoner kronor

	Anskaffat 2002	Prognos 2003	Budget 2004	Beräknat 2005	Beräknat 2006
Investeringar:					
-Nybyggnad	216,3	305	300	300	300
-Ombyggnad	601,4	490	395	345	300
-Markanskaffning	7,7	5	5	5	0
Summa investeringar	825,4	800	700	650	600
Finansiering:					
-Betalplan	72,8	100	80	80	80
-Lån	752,5	700	620	570	520
-Förskottshyra	0,1	0	0	0	0
Summa finansiering	825,4	800	700	650	600

Av propositionen framgår att Fortifikationsverket 2003 dessutom disponerar en låneram på 175 miljoner kronor för att finansiera investeringar i anläggningstillgångar.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet biträder regeringens förslag till investeringsplan och låneram för Fortifikationsverket. Det innebär att utskottet tillstyrker punkterna 2 och 4 i propositionen.

Rörlig kredit för Premiepensionsmyndigheten

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker att Premiepensionsmyndigheten tilldelas en rörlig kredit på 200 miljoner kronor för handel med fondandelar.

Propositionen

I propositionen (avsnitt 18.7) föreslås att regeringen för 2004 ska bemyndigas att tilldela Premiepensionsmyndigheten (PPM) en särskild, rörlig kredit i Riksgäldskontoret på högst 200 miljoner kronor för att tillgodose PPM:s behov av likviditet i handeln med fondandelar (punkt 6). Krediten ska användas för att täcka ojämna likviditetsflöden i denna handel.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet biträder regeringens förslag att Premiepensionsmyndigheten beviljas en rörlig kredit på högst 200 miljoner kronor i Riksgäldskontoret för 2004. Därmed tillstyrker utskottet punkt 6 i propositionen.

Riksrevisionens investeringar i anläggningstillgångar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker att Riksrevisionen nästa år ges rätt att låna upp till 45 miljoner kronor för investeringar i anläggningstillgångar.

Propositionen

I propositionen (avsnitt 19.1) föreslår styrelsen för Riksrevisionen att Riksrevisionen för 2004 ska bemyndigas att få låna högst 45 miljoner kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar (punkt 8).

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker att Riksrevisionen ges det begärda bemyndigandet. Det innebär att utskottet tillstyrker punkt 8 i propositionen.

Regional statistik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om förbättrad regional statistik. Enligt utskottets mening är det viktigt att det finns en väl utvecklad officiell statistik på regional nivå. Därför förutsätter utskottet att regeringen i sin fortsatta prövning av SCB:s anslag tar hänsyn till behoven av regional statistik. En stor del av regionstatistiken bör emellertid finansieras av regionala, lokala eller andra intressenter eftersom staten inte kan ta på sig ansvaret för att finansiera alla olika typer av regionala statistiska behov som finns. Utskottet avstyrker motion N225.

Motionen

I *motion N225* av Christer Nylander m.fl. (fp) yrkande 7 menar motionärerna att bristen på regional statistik är ett hinder för att korrekt kunna mäta integrationen i Öresundsregionen. Enligt motionärerna bör regeringen snarast återkomma med förslag på en mer pålitlig och utvecklad regional statistik i enlighet med det behov som beskrivs i den statliga utredningen om översyn av den ekonomiska statistiken (SOU 2002:118).

Finansutskottets ställningstagande

Under 2000 tillsattes en utredning med uppgift att analysera och granska den ekonomiska statistiken. I utredningens slutbetänkande (SOU 2002:118) konstateras att det finns ett behov att förbättra och öka kvaliteten av framför allt den övergripande ekonomiska statistiken, men även av den regionala statisti-

ken. SCB har under perioden 2001–2003 fått knappt 46 miljoner kronor extra för ny statistik och förbättring av kvaliteten i redan befintlig statistik. Av dessa medel är 7 miljoner kronor en tillfällig resursförstärkning för åren 2001–2003 och 4 miljoner kronor en tillfällig resursförstärkning för perioden 2003–2005.

I januari 2003 överlämnade SCB till regeringen en s.k. fördjupad prövning av den officiella statistiken 2004–2006. I prövningen föreslår SCB att anslagen för den officiella statistiken höjs med 156,1 miljoner kronor fram till 2006. Anslagen för statistik inom området regional utveckling föreslås öka från 2 miljoner kronor 2003 till 4,7 miljoner kronor 2006. Medlen ska enligt SCB bl.a. användas till att förbättra de regionala räkenskaperna (BRP), öka den regionala fördelningen av företagsstatistiken, utveckla en regional fördelning av statistiken över statsbudgetens utfall samt utveckla olika regionala tillväxtindikatorer.

Enligt utskottets mening är det viktigt att det finns en god och väl utvecklad officiell statistik på regional nivå. Därför förutsätter utskottet att regeringen i sin fortsatta prövning av SCB:s anslag för den officiella statistiken tar hänsyn till såväl behoven av att förbättra den övergripande ekonomiska statistiken som behoven av att statistiskt korrekt kunna beskriva den regionala utvecklingen. Samtidigt är det enligt utskottets mening viktigt att slå fast att en betydande del av den regionala statistiken måste finansieras av regionala, lokala eller andra intressenter inom ramen för t.ex. SCB:s avviksfinansierade verksamhet. Staten kan inte ta på sig ansvaret för att finansiera alla olika typer av regionala statistiska behov som finns.

Med det anförda avstyrker utskottet motion N225 yrkande 7.

Finansinspektionens finansiering

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om att Finansinspektionen ska få tillgodogöra sig samtliga avgiftsinkomster direkt.

Jämför reservation 2 (kd).

Motionen

Kristdemokraterna föreslår i motion Fi284 yrkande 2 att man ska utreda om inte Finansinspektionens verksamhet kan finansieras på ett effektivare sätt. Motionärerna välkomnar förslaget i budgetpropositionen som ger inspektionen rätt att disponera över inkomsterna från vissa avgifter för tillstånd och anmälningar hos inspektionen. Detta förslag berör emellertid endast en mindre del av den totala verksamheten, och inspektionen kommer därför efter ändringen inte att ha de muskler som behövs för att klara sitt uppdrag, påpekar

motionärerna. De anser att Finansinspektionen ska ges rätt att förfoga över samtliga intäkter för att snabbt kunna anpassa sig till en ökad efterfrågan utan att behöva gå omvägen via statsbudgeten.

För den kommande treårsperioden föreslår motionärerna inga förändringar av anslaget. De anser emellertid att regeringen bör återkomma med ett förslag som ger Finansinspektionen utökad rätt att disponera sina avgiftsinkomster.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare i detta betänkande tillstyrkt regeringens förslag att Finansinspektionen ska få tillgodogöra sig inkomsterna från de avgifter inspektionen tar ut vid sin prövning av vissa ansökningar och tillstånd. Åtgärden motiveras bl.a. med att inspektionen då lättare kan anpassa sina resurser till efterfrågan på denna typ av tjänster.

Såväl dessa avgifter som Finansinspektionens tillsynsavgifter är av offentligrättslig karaktär. Något motsvarande synsätt kan dock inte anläggas på inspektionsverksamheten som finansieras med årliga avgifter vars nivå i allmänhet fastställs med en viss procentsats av de granskade institutens balansomslutning. En anslagsfinansierad inspektionsverksamhet stärker enligt utskottets mening också Finansinspektionens oberoende gentemot de granskade myndigheterna.

Utskottet avstyrker därför motion Fi284 (kd) yrkande 2.

Försäljning av SBAB och Vasakronan

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om försäljning av SBAB och Vasakronan bl.a. med motiveringen att bolagen bidrar till konkurrens och mångfald på sina respektive marknader samtidigt som bolagen redovisar god avkastning.

Jämför reservation 3 (m, fp, kd, c).

Motionen

Moderata samlingspartiet föreslår i *motion Fi269* att regeringen ska privatisera Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB) och Vasakronan.

Motionärerna framhåller att SBAB genom sitt statliga ägande snedvrider konkurrensen på bostadslånemarknaden. SBAB bedriver i dag utlåning mot säkerheter i såväl flerbostadshus som småhus och bostadsrätter. Företagets marknadsandel ligger kring 14 %, och företaget är Sveriges fjärde största bolåneföretag. De senaste årens ökning av marknadsandelen har enligt motionärerna bl.a. skett genom osakliga och tvivelaktiga kampanjer. Enligt motionärerna bör SBAB privatiseras. Staten bör inte bedriva verksamhet som andra kan sköta lika bra eller bättre (yrkande 1).

När Byggnadsstyrelsen omvandlades i början av 1990-talet bildades Vasakronan för att förvalta de fastigheter som hade ett värde på den allmänna hyresmarknaden. Avsikten var att företaget skulle förvalta främst kontorsfastigheter på kommersiell basis. Bolaget har snabbt anpassats till marknadens villkor. Företaget är i dag ett stort fastighetsbolag med inriktning på kommersiella lokaler och strategin är att expandera i de starkaste tillväxtregionerna. Samtliga fastigheter i Vasakronans bestånd är fullt konkurrensutsatta, och andelen statliga myndigheter bland hyresgästerna är nere i 33 %. Enligt motionärerna bör inte staten ägna resurser åt verksamhet som andra kan sköta lika bra eller bättre. Vasakronan bör därför privatiseras. En börsnotering av bolagets aktier skulle också möjliggöra ett aktivt deltagande i den omstrukturering av fastighetsmarknaden som nu pågår (yrkande 2).

Finansutskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning fyller såväl Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB) som Vasakronan väl sina platser i kretsen av statliga bolag. De bidrar till konkurrens och mångfald på sina respektive marknader samtidigt som bolagen redovisar god avkastning.

Enligt utskottets mening finns det därför ingen anledning att för tillfället ompröva ägarförhållandena i SBAB och Vasakronan.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi269 yrkandena 1 och 2.

Lokalisering av Expertgruppen för miljöstudier

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om att placera den nya kommittén – Expertgruppen för miljöstudier – i Umeå med bl.a. motiveringen att kommittén är ett resultat av en omvandling av den Stockholmsbaserade Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO). När det gäller lokaliseringen av statliga myndigheter anser dock utskottet att regeringen i större utsträckning än vad som tidigare varit fallet bör överväga att placera myndigheter utanför Stockholmsområdet.

Motionen

I motion N374 av Sören Wibe och Lars Lilja (s) anser motionärerna att den miljöpolitiska myndighet som ersätter Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, den s.k. ESO, bör placeras i Umeå. I Umeå finns Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Statens institut för ekologisk hållbarhet och den nyligen startade Umeå miljöhögskola. Samtliga institutioner besitter enligt motionärerna en omfattande kompetens inom miljöområdet.

Finansutskottets ställningstagande

Efter regeringsbeslut i slutet av juni 2003 avvecklades Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) den 30 juni 2003. I samband med avvecklingsbeslutet beslutade regeringen att inrätta en ny kommitté – Expertgruppen för miljöstudier.

Enligt uppgifter från Finansdepartementet pågår nu arbetet med att inrätta den nya kommittén, med avsikten att den ska påbörja sin verksamhet under 2004. Kommittén ska i likhet med ESO ha en parlamentariskt sammansatt styrelse om 8–9 personer och ett sekretariat om 2–3 personer. Kommittén ska även förfoga över samma mängd budgetmedel som ESO – dvs. runt 5 miljoner kronor per år. Enligt planen ska kommittén placeras i Stockholm i Finansdepartementets lokaler.

Utskottet har ingenting att erinra mot att kommittén placeras i Stockholm. Kommittén är ett resultat av en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna om att omvandla den Stockholmsbaserade ESO till en organisation som sysslar med miljöstudier. Kommittén är också i sammanhanget en relativt liten organisation med ett fåtal anställda och en begränsad budget.

På ett mer principiellt plan anser emellertid utskottet att regeringen vid lokalisering av såväl nya som redan befintliga myndigheter, i större utsträckning än vad som tidigare varit fallet, bör överväga att lägga myndigheter utanför Stockholmsområdet. Det är också en uppfattning som riksdagen såväl som företrädare för regeringen gett uttryck för vid flera tillfällen.

Utskottet vill till sist erinra om att regeringen nyligen beslutade att inrätta en ny intern arbetsgrupp inom Finansdepartementet – Expertgruppen för samhällsekonomiska studier (ESS). ESS ska arbeta med ungefär samma uppgifter som det nu nedlagda ESO, med den skillnaden att gruppen även ska studera frågor av samhällsekonomisk betydelse inom den privata sektorn.

Med det anförda avstyrker utskottet motion N374.

Fastighetsverkets förvaltning av känslig skärgårdsmiljö

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion med kritik mot Fastighetsverkets arrendeavtal med husägare på Landsort.

Motionen

Eva Arvidsson och Anders Sundström (båda s) föreslår i *motion Fi253* att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om Statens fastighetsverks förvaltning av känslig skärgårdsmiljö. Motionärerna kritiserar Fastighetsverket för skötseln av kronoholmen Landsort i Stockholms södra skärgård och ifrågasätter

också utformningen av de arrendeavtal verket vill ingå när avtalen omförhandlas. Motionärerna anser att dessa avtal strider mot andan i den detaljplan som Nynäshamns kommun lagt fast för ön.

Finansutskottets ställningstagande

Fastighetsverket har den 1 mars 2000 tagit över ansvaret för förvaltningen av Landsort från Sjöfartsverket. På ön, som är ca 500 m bred och 4 km lång, är bebyggelsen koncentrerad till ett område närmast en av öns hamnar. Bebyggelsen står på mark som upplåts med arrendeavtal. Fastighetsverket har med husägare tecknat ett drygt 60-tal arrendeavtal med tämligen kort bindningstid. Flertalet avtal har nyligen sagts upp, och i dessa fall kommer nya arrendeavtal att gälla fr.o.m. nästa år.

Enligt uppgift från Fastighetsverket har Sjöfartsverket i de arrendeavtal som tidigare ingåtts aldrig definierat hur stort markområde som varje enskilt arrendeavtal omfattat. Innebörden av avtalen har emellertid varit att arrendet i princip endast gällt det markområde som respektive hus stått på. Många husägare har emellertid av hävd ställt i ordning mark i omedelbar anslutning till sina hus, och när Fastighetsverket senare ingått nya avtal har man beaktat detta faktum och i avtalen angett ett något större markområde än själva husgrunden. Trots detta har enligt uppgift husägarna inte fri dispositionsrätt till arrendemarken eftersom kommunens detaljplan styr vad som får göras inom området.

Motionärerna kritiserar Fastighetsverket för att vilja införa en tomtindelning på ön, vilket enligt deras mening strider mot andan i kommunens detaljplan. En sådan tomtbildning inskränker i praktiken allmänhetens tillträde till mark som ligger innanför de enskilda tomtgränserna, påpekar motionärerna.

Utskottet har förståelse för motionärernas synpunkter. I områden av detta slag kan olika former av revirmarkeringar runt bebyggelsen lätt sätta en hämsko på det rörliga friluftslivet. Bebyggelsen på Landsort är enligt uppgift i huvudsak koncentrerad till ett område på ön. Utskottet förutsätter också att kommunens detaljplan efterlevs.

Mot denna bakgrund bör enligt utskottets mening motionärernas förslag inte föranleda något initiativ från riksdagens sida. Utskottet avstyrker således motion Fi253 (s).

Föreningslivets andel av spelmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion med förslag att staten ska pröva olika åtgärder för att stärka föreningslivets andel av spelmarknaden.

Jämför reservation 4 (kd).

Motionen

Kristdemokraterna föreslår i *motion So501* yrkande 1 att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om att föreningslivets andel av spelmarknaden bör stärkas.

Motionärerna noterar att regeringen i budgetpropositionen aviserar att ett vinstdelningssystem ska införas fr.o.m. den 1 januari 2004. Detta system innebär att Svenska Spels samlade överskott ska utgöra grund för fördelningen och är tänkt att ersätta nuvarande system som avser fördelningen av överskottet från spel på värdeautomater.

Motionärerna är positiva till att en del av vinsterna från Svenska Spel överförs till föreningslivet. Samtidigt anser de att det vore bättre om folkrörelsernas egna spel kunde få ett större utrymme på spelmarknaden så att resurserna gick till dem direkt och inte via staten eller Svenska Spel. Staten måste därför enligt deras mening pröva olika åtgärder för att stärka föreningslivets andel av spelmarknaden.

Finansutskottets ställningstagande

Motionärerna är positiva till det nya vinstdelningssystem som ska införas nästa år för fördelning av Svenska Spels överskott till föreningslivet, men anser samtidigt att folkrörelsernas egna spel borde kunna få ett större utrymme på spelmarknaden.

Enligt utskottets mening bör erfarenheterna av det nya vinstdelningssystemet avvaktas innan man prövar eventuellt andra åtgärder för att stärka föreningslivets andel av spelmarknaden. Utskottet avstyrker därför *motion So501* yrkande 1.

Kommunala museers statsgaranti

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslaget om att utvidga tilläggsförsäkringen för museer hos Kammarkollegiet så att den även får omfatta regionala och kommunala museer.

Motionen

I *motion Fi237* av Erling Bager (fp) framförs att det under de senaste åren har blivit svårare för svenska museer att få låna konstföremål eftersom den statliga garantin i samband med lån av konst i utlandet inte gäller i händelse av förlust eller skada förorsakad av krig. De statliga museerna kan undanröja denna inskränkning genom att teckna en jämförelsevis billig tilläggsförsäkring hos Kammarkollegiet. Denna möjlighet finns dock inte för de regionala och kommunala museerna, vilka är hänvisade till den betydligt dyrare privata försäkringsmarknaden. Detta begränsar deras ekonomiska möjligheter att visa

internationell konst och konsthantverk av hög klass. För att undvika begränsningar i utställningsverksamheten på de icke statliga museerna bör staten enligt motionären ge de regionala och kommunala museerna samma rättighet som de statliga museerna att teckna tilläggsförsäkring hos Kammarkollegiet.

Finansutskottets ställningstagande

För statlig egendom och statlig verksamhet råder sedan länge i princip försäkringsförbud, senast reglerad i förordningen (1995:1300) om statliga myndigheters riskhantering. Kammarkollegiet får dock vid särskilda skäl besluta om undantag eller, efter överenskommelse med myndigheten, överta ansvaret för skaderisker. Kammarkollegiet har statsmakternas uppdrag att driva ett försäkringssystem inom staten. Syftet är att erbjuda myndigheterna under regeringen möjlighet att teckna de försäkringar de behöver respektive är skyldiga att hålla. Den bärande principen är att det är ekonomiskt fördelaktigare för staten som koncern att behålla de risker man har finansiell förmåga att bära inom koncernen än att de myndigheter som ingår i koncernen köper externa försäkringar.

Regeringen har sedan länge bemyndigande att lämna garantier för lån av föremål i utländsk ägo som antingen ingår i utländska vandringsutställningar eller utställningar som museerna sätter upp själva. Garantin omfattar sedan slutet på 1990-talet statliga, regionala och kommunala museer. För att låna ut ett föremål till utställningar kräver ägaren som regel att föremålet försäkras eller att en garanti ställs för att ersättning betalas om föremålet skadas eller förloras. Med tanke på försäkringsförbudet har det därför varit en förutsättning för att kunna låna föremål från utlandet att staten lämnat en utställningsgaranti. I och med anpassningen till internationell praxis har man dock undantagit från garantin ersättning av förlust eller skada förorsakad av krig.

Försäkringsförbudet innebär att den krigsrisk som undantas från utställningsgarantin i statliga museers fall behöver täckas av en särskild tilläggsförsäkring i det statliga försäkringssystemet hos Kammarkollegiet. Att utöka denna tilläggsförsäkring så att den i enlighet med motionärens förslag även omfattar icke-statliga museer medför att det statliga försäkringssystemet utvidgas till andra juridiska personer än den statliga koncernen. På så sätt skulle staten skapa en särskild marknad för utställningsförsäkringar vid sidan av den kommersiella försäkringsmarknaden. Detta riskerar enligt utskottets mening att påverka försäkringsmarknadens funktionssätt negativt. Därutöver befarar utskottet att en sådan lösning skulle ha allvarliga konsekvenser för statsbudgeten, då exempelvis skador vid en utställning på ett icke-statligt museum ska ersättas genom överföring av statliga medel i form av extraordinära bidrag till utomstående juridiska personer. Uppkomsten av sådana skador är närmast omöjlig att förutse.

Utskottet anser att det är beklagligt om den nuvarande utformningen av utställningsgarantin på något sätt begränsar möjligheten att visa högkvalitativ internationell konst och hantverk på regionala och kommunala museer. Emellertid anser utskottet att konsekvenserna av en ändring i reglerna för statlig

utställningsgaranti så att den även täcker krigsriskerna är svåra att överblicka. De finansiella riskerna som staten i egenskap av garant får bära skulle vid sådan ändring säkerligen öka avsevärt. Detta får stora konsekvenser för de fasta och rörliga avgifter som museerna i enlighet med förordningen (1998:200) om statliga utställningsgarantier får betala. Storleken på dessa avgifter beror nämligen på den bedömda risknivån och den beräknade sannolikheten för förekomst av skador inte bara vid varje enskild utställning utan även kollektivt för samtliga museer som omfattas av garantin. Ändringen i reglerna för utställningsgarantin skulle därför kräva en omfattande utredning innan det kan bedömas om den är genomförbar. Enligt vad utskottet erfarit har regeringen för närvarande inga planer på att tillsätta en sådan utredning. Utskottet förutsätter dock att regeringen bevakar utställningsgarantins påverkan på tillgängligheten av museisamlingarna över hela landet och, om så befinns lämpligt, återkommer med en bedömning av garantins utformning.

Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker utskottet motion Fi237 (fp).

Statliga myndigheters inbördes fakturering

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslaget om avskaffande av möjligheten till internfakturering mellan statliga myndigheter.

Motionen

I *motion Fi277* av Åsa Lindestam (s) framförs att de gällande bestämmelserna om internfakturering mellan statliga myndigheter kan leda till att en myndighet med sparkrav vid en olycka kan anlita andra utförare än den myndighet som är bäst lämpad att utföra arbetsuppgiften. Följden blir att riskfaktorn vid räddningsinsatser höjs. Motionären anser att internfakturering mellan statliga myndigheter inte bör förekomma, utan på anmodan ska tillfrågad myndighet utföra sin arbetsuppgift. Endast om det finns skäl till att den efterfrågade arbetsuppgiften inte kan utföras av den tillfrågade myndigheten, bör den frågande myndigheten kunna vända sig till andra som i sin tur kan fakturera den frågande myndigheten.

Finansutskottets ställningstagande

Statliga myndigheter ska enligt gällande regelverk utföra vissa tjänster åt varandra mot ersättning. Ekonomistyrningsverkets undersökning *Avgifter 2002* (ESV 2003:15) visar att omkring hälften – 52 % år 2001 och 49 % år 2002 – av den totala avgiftsbelagda verksamheten i staten utgörs av interna transaktioner mellan myndigheterna. Den avgiftsbelagda verksamheten i statsförvaltningen har utvecklats i enlighet med en särskild beställar-/utförarmodell för att åstadkomma större effektivitet och kostnadsmedvetenhet inom statlig verksamhet. Detta sker bl.a. genom att fördela kostnaderna på de verk-

samheter som orsakar dem, anpassa tjänsternas innehåll m.m. bättre till vad som efterfrågas samt åstadkomma konkurrens på så lika villkor som möjligt i fall det också finns privata leverantörer av tjänsten.

Enligt information som utskottet inhämtat från Räddningsverket utgör internfaktureringsen mellan statliga myndigheter inte något problem för räddningstjänsten. 34 § räddningstjänstlagen (1986:1102) samt 6 kap. 7 § lagen om skydd mot olyckor, som fr.o.m. den 1 januari 2004 ersätter räddningstjänstlagen⁸, anger att skyldighet för myndigheter att medverka i räddningstjänst eller sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen endast föreligger om myndigheten har lämpliga resurser och ett deltagande inte allvarligt hindrar myndighetens vanliga verksamhet. I förarbetena till dessa två lagar betonas att det inte är möjligt att närmare precisera vad som menas med allvarligt hinder för myndighetens vanliga verksamhet. Det får bli en avvägning i det enskilda fallet mellan en statlig myndighets behov av resurser för den egna verksamheten och möjligheten att bidra med resurser vid räddningsinsatsen eller vid saneringen. Ersättningen för medverkan i räddningstjänst m.m. tilldelas enligt de aktuella lagarna endast kommuner. När statlig myndighet deltar i räddningstjänsten kan emellertid staten inte ställa några krav på ersättning.

Utskottet konstaterar att avsikten med lagbestämmelserna för räddningstjänsten är att försäkra en effektiv användning av resurserna med beaktande av bl.a. de bäst lämpade myndigheternas tillgång på resurser samt deras ekonomiska läge. Den gällande principen är samtidigt att några ersättningar för räddningsinsatser inte utbetalas till eller mellan statliga myndigheter.

I detta sammanhang vill utskottet understryka att en myndighet ska utföra sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt oavsett hur denna verksamhet är finansierad. Finansieringsmodellen för myndighetens verksamhet ska stödja detta. Man måste således i det enskilda fallet pröva hur verksamheten ska finansieras: med anslag eller med avgifter. Att införa ett generellt förbud mot internfaktureringsen mellan statliga myndigheter skulle enligt utskottets mening innebära att statsmakterna avhänder sig ett viktigt styrinstrument. Om en specifik verksamhet anses fungera dåligt till följd av internfaktureringsen bör finansiering och villkor för just denna verksamhet åtgärdas.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Fi277 (s).

Kontrollfunktionen i staten

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att regeringens skrivelse 2002/03:137 Kontrollfunktionen i staten läggs till handlingarna. Förslaget i motionen avstyrks.

Jämför reservation 5 (fp).

⁸Proposition 2002/03:119, bet. 2003/04:FöU2, rskr. 2003/04:24.

Regeringens skrivelse

I regeringens skrivelse 2002/03:137 lämnar regeringen en redogörelse för användningen av anslaget Kontrollfunktionen i staten. Anslaget omfattade särskilda medel i form av projektbidrag som under perioden 1997–2002 reserverades inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och förvaltning i syfte att uppnå en förstärkning av kontrollfunktionen i staten.

Mot bakgrund av bl.a. Riksrevisionsverkets rapport FUSK – systembrister och fusk i välfärdssystemen (RRV 1995:32) bedömde regeringen i mitten av 1990-talet att kontrollfunktionen i staten behövde stärkas. Under perioden 1997–1999 anvisade riksdagen totalt 305 miljoner kronor för att stärka kontrollfunktionen i staten. Medlen anvisades på ett reservationsanslag, vilket innebar att regeringen i enlighet med 5 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten kunde utbetala medel från anslaget t.o.m. 2002. Av det av riksdagen anvisade beloppet har regeringen fattat beslut om tilldelning av totalt 303,5 miljoner kronor. Sammantaget har 57 projekt genomförts och 286,3 miljoner kronor av tilldelade medel förbrukats. Enbart myndigheter har tilldelats projektbidrag.

I skrivelsen lämnas en beskrivning av genomförda projekt indelade enligt fem huvudområden: kontroll av bidrags- och försäkringssystem (17 projekt), kontroll av EU-medel (19 projekt), kontroll av skatter och tullar (14 projekt), övriga kontrollprojekt som på olika sätt berör kontroll- och styrningsfrågor (6 projekt) samt uppbyggnaden av Ekobrottsmyndigheten.

Inom ramen för den särskilda kontrollansatsningen har Statskontoret fått i uppdrag att genomföra en utvärdering av den verksamhet som finansierats med medel från anslaget Kontrollfunktionen i staten. Resultatet av denna utvärdering återges i skrivelsen.

Enligt Statskontoret är det svårt att bedöma kontrollprojektens samlade effekt i förhållande till det bakomliggande syftet med anslaget. De direkta effekterna av kontrollprojekten i form av förändringar i kontrollverksamheten anses dock vara ganska goda. Det samlade värdet av dessa förändringar, om det hade varit möjligt att fastställa ett ekonomiskt värde på effekterna, bedöms vara högre än de medel som kontrollprojekten tilldelats. Statskontoret konstaterar dock samtidigt att en stor del av de analyserade kontrollprojekten, helt eller delvis, hade genomförts även utan särskilda kontrollmedel. Vidare anser Statskontoret att dokumentation över vilka resultat projekten uppnått i de flesta fall är otillräcklig. Därutöver ställer man sig tveksam till att medel har beviljats till projekt som endast resulterat i kartläggningar av olika frågeområden eftersom detta strider mot kriterier att medel skulle beviljas projekt där förbättringar snabbt kunde nås. Statskontoret anser vidare att särskilda bidrag, som medel för att få myndigheter att agera i önskad riktning, är en styrform som regeringen bör använda med försiktighet. Varje satsning på denna typ av stimulans innebär att den normala incitamentsstrukturen, då myndigheter inom ramen för sina anslag ska bedriva en verksamhet effektivt, naggas i kanten. Det är därför viktigt att noggrant analysera i vilka situationer denna styrform bör användas.

Regeringen delar Statskontorets bedömning att många betydande förändringar av den statliga kontrollen har inträffat och anser att satsningen med att via projektbidrag stimulera kontroll av statlig verksamhet visat sig vara framgångsrik. Därtill kommer att förändringarna i allmänhet har integrerats i den ordinarie verksamheten och att de förefaller vara av bestående natur. Regeringen medger samtidigt att flera av de genomförda projekten i princip borde ha kommit till stånd även utan särskilda medel. Intentionen har dock varit att projektbidragen i dessa fall skulle påskynda arbetet med att säkerställa en ändamålsenlig kontroll inom de berörda områdena.

Vidare delar regeringen till viss del Statskontorets kritik avseende bristande dokumentation över vilka resultat projekten uppnått. När det gäller Statskontorets tveksamhet till att några projekt i huvudsak är att anse som kartläggningar har regeringen gjort bedömningen att projekten avsett prioriterade områden och att flera av dessa områden varit relativt utforskade, och därmed har det varit rimligt att initialt genomföra kartläggning.

Regeringen framhåller i skrivelsen att man för närvarande inte har för avsikt att genom särskilda projektbidrag stärka den statliga kontrollfunktionen i staten ytterligare. Det kan dock inte uteslutas att liknande satsningar kan komma att bli aktuella. Regeringen delar Statskontorets uppfattning att bidrag i första hand ska utnyttjas för att få till stånd insatser som annars inte blivit av. Regeringen menar dock att bidrag även bör kunna användas för att påskynda viktiga förändringar och snabbt förstärka viktiga funktioner. Slutligen uttrycker regeringen sin avsikt att fortlöpande följa hur kontrollfunktionen i staten utvecklas inom ramen för det löpande arbetet med att utveckla en effektiv och väl fungerande förvaltning.

Motionen

Folkpartiet liberalerna anser i *motion Fi1* att det är av intresse att utveckla metoder för utvärdering och effektivisering av myndighetsverksamheten. Den aktuella satsningen att utveckla kontrollmetoder via särskilda projekt skapar dock vissa problem, varför regeringen enligt motionärerna bör ta fasta på den kritik av särskilda insatser på kontrollområdet som Statskontoret framför (yrkande 2). Man framhåller samtidigt att ett s.k. pengasystem – där stat eller kommun avsätter offentliga medel för en viss verksamhet och där användaren får välja vem som ska utföra tjänsten utan att vara bunden till en offentlig producent – utgör ett mer effektivt sätt att utvärdera vissa offentliga tjänster än mindre sofistikerade utvärderingssystem. Sådana mer grundläggande utvärderingsmöjligheter bör tas till vara i framtida utvärderings- och kontrollarbete (yrkande 1). Vidare anser motionärerna att ett system med särskilda bidragsmedel på reservationsanslag som står till regeringens förfogande bör avskaffas eftersom de bidrar till att tränga undan strategiska uppgifter och tunnar ut myndigheternas roll (yrkande 3).

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har granskat regeringens skrivelse 2003/04:137 Kontrollfunktionen i staten.

Utskottet konstaterar att den utvärdering av den särskilda satsningen på kontrollfunktionen i staten som Statskontoret genomfört på regeringens uppdrag visar att många kontrollprojekt har lett till betydande och bestående förändringar i kontrollverksamheten. Myndigheter prioriterar i allmänhet kontrollfunktionen högre i dag än före satsningen. Statskontorets analys visar att erfarenheterna av projekten inom Kontrollfunktionen i staten, trots vissa brister i projektvalet samt i resultatrapporteringen, skiljer sig på ett positivt sätt från tidigare erfarenheter av att använda särskilda bidrag, då de flesta av förändringarna i kontrollverksamheten förefaller vara av bestående karaktär.

Utskottet delar Statskontorets uppfattning att särskilda bidrag, som medel för att få myndigheter att agera i önskad riktning, är en styrform som regeringen bör använda med försiktighet. De situationer då särskilda bidrag kan vara motiverade är sådana där den enskilda myndigheten har begränsade incitament att själv finansiera ett projekt. Detta gäller exempelvis då flera myndigheter samverkar i ett projekt, vid särskilt riskfyllda projekt, när ett projekt kan sägas ha stor spridningspotential eller när vinsterna av ett visst projekt inte bedöms tillfalla den projektansvariga myndigheten. Utskottet instämmer samtidigt med regeringen i att bidrag även bör kunna användas för att påskynda viktiga förändringar och snabbt förstärka viktiga funktioner i den statliga förvaltningen.

I detta sammanhang vill utskottet framhålla att, oaktat val av system för att tillhandahålla offentligt finansierade tjänster, det är ett ofrånkomligt krav att den interna styrningen och kontrollen i den organisation som tillhandahåller tjänsten/service är ändamålsenlig och fungerar väl. Utskottet delar inte motionärernas uppfattning att en fördelning av offentliga resurser direkt till individen för konsumtion av vissa offentliga tjänster skulle utgöra ett mer effektivt sätt att utvärdera offentliga verksamheter jämfört med de interna utvärderingssystem som löpande utvecklas i den offentliga förvaltningen. Det är dessutom svårt att se att de olika kontrollprojekt som varit aktuella i detta sammanhang – kontroll av bidrags- och försäkringssystem, kontroll av EU-medel, kontroll av skatter och tullar – skulle ha kunnat utvärderas med hjälp av s.k. pengasystem.

Utskottet kan inte heller instämma med motionärernas beskrivning att Statskontoret pekar på problem och risker med speciella utvärderingar som inte ingår i den dagliga rutinen hos myndigheterna. Några särskilda risker för att medel beviljas till en utvärderingsverksamhet som ändå skulle ha ägt rum som en del av den ordinarie verksamheten utpekade inte i kontorets rapport. Statskontoret uttalar sig enbart om företeelsen att använda särskilda bidrag för att få myndigheter att agera i önskad riktning.

Utskottet noterar i detta sammanhang att konstitutionsutskottet i samband med behandlingen av Riksdagens revisorers förslag angående anslag som regeringen disponerar och fördelar⁹ underströk att regeringens roll som bidragsfördelare går att förena med den svenska förvaltningsmodellen, men att stöd i projektform bör användas restriktivt. Vidare pekade revisorerna i sitt förslag på regeringens betydelsefulla strategiska uppgifter i förhållande till den statliga förvaltningsorganisationen. Revisorerna underströk att denna strategiska roll även kan innefatta fördelning av vissa bidrag från reservationsanslag, varvid det s.k. kontrollprojektet omnämndes som ett exempel.

Härvid bör det noteras att riksdagen på förslag av utskottet ställt sig bakom regeringens förslag att på statsbudgeten för 2003 uppförda reservationsanslag görs om till ramanslag för samma ändamål och att outnyttjade medel på anslagen vid utgången av 2003 får bilda anslagssparande på de nya ramanslagen¹⁰.

Utskottet vill erinra om att regeringen har ett övergripande ansvar för intern styrning och kontroll i staten. Att ur ett koncernledningsperspektiv skapa goda förutsättningar för en ändamålsenlig och väl fungerande intern styrning och kontroll av statlig verksamhet är med andra ord en strategisk uppgift för regeringen. Enligt utskottets mening bör det rimligen vara en uppgift för regeringen att närmare överväga former för hur denna strategiska uppgift ska lösas. Grundregeln bör dock vara att statliga medel till offentliga verksamheter ska fördelas i generella termer och efter förutbestämda kriterier. Utvärderingar bör främst ske som återkommande inslag inom den ordinarie verksamheten.

Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår utskottet att skrivelsen läggs till handlingarna. Utskottet avstyrker samtidigt motion Fi1 (fp) yrkandena 1–3.

⁹Förslag 2000/01:RR14, bet. 2001/02:KU5, rskr. 2001/02:39–41.

¹⁰Proposition 2003/04:1, bet. 2003/04:FiU1, rskr. 2003/04:42.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Målformulering för politikområde, punkt 2 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1 om förändringen av målformuleringen för politikområdet Finansiella system och tillsyn. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi284 yrkande 1.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att riksdagens mål för politikområdet Finansiella system och tillsyn är vagt formulerat i vissa delar. Det är särskilt affärsetikens betydelse och förtroendet hos allmänheten och finansiella aktörer som behöver betonas mer i de övergripande målformuleringarna. Såväl affärsetiken som allmänhetens förtroende går att mäta med ett flertal metoder.

Affärsetiken kan, förutsatt en effektiv tillsyn, t.ex. anses speglas av antalet anmälningar eller fällningar gällande insiderbrott. Den kan på längre sikt även mätas i form av hur mycket resurser som anses behöva läggas på kontroll, tillsyn och beivrande av brott.

Allmänhetens och finansiella aktörers förtroende för finansmarknadens funktion mäts redan i form av s.k. förtroende- eller kvalitetsindex. Sådana mätningar bör enligt min mening utvecklas för att bidra till en relevant utvärdering av måluppfyllelsen på detta politikområde. En utvecklad form av sådana mätningar skulle troligen även i sig kunna bidra till en ökad måluppfyllelse.

Jag anser därför att målet för politikområdet Finansiella system och tillsyn bör förändras i enlighet med Kristdemokraternas förslag i motion Fi284 på följande sätt (våra tillägg anges nedan kursiverat):

Målet för politikområdet är:

- att det finansiella systemet ska vara effektivt, *främja en välutvecklad affärsetik* och tillgodose såväl samhällets krav på stabilitet som konsumenternas intresse av ett gott skydd,
- att tillsynen ska bedrivas effektivt *för att upprätthålla och säkra allmänhetens och finansiella aktörers förtroende för den finansiella sektorn,*

- att kostnaderna för statsskulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken beaktas, samt
- att statens finansförvaltning bedrivs effektivt.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag har framfört om förändringen av målformuleringen för politikområdet Finansiella system och tillsyn. Detta innebär att riksdagen bifaller motion Fi284 yrkande 1.

2. Finansinspektionens finansiering, punkt 9 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2 om förändringen av Finansinspektionens möjligheter till en effektivare finansiering av sin verksamhet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi284 yrkande 2.

Ställningstagande

Finansinspektionens verksamhet finansieras i sin helhet med avgifter som betalas av institut under inspektionens insyn. Finansinspektionen får dock inte tillgodogöra sig de avgifter den tar ut. I stället redovisas dessa mot en inkomstitel på statsbudgeten, och inspektionen tilldelas ett anslag som är lika stort som de samlade avgifterna. Principen är därvid att det är Finansinspektionens samlade anslagsbehov som styr hur stora avgifter som varje år ska tas ut. Den avgiftsstruktur som gäller för Finansinspektionen innebär att ett resurstillskott således inte påverkar statskassan eftersom ett ökat ramanslag innebär ökade avgifter för institut under tillsyn.

Kristdemokraterna har länge förordat att Finansinspektionen som tillsynsmyndighet bör få debitera finansinstitutet direkt för sin verksamhet och använda dessa medel utan att de måste gå omvägen via statsbudgeten. Jag välkomnar därför att regeringen nu, efter förslag från Utredningen om Finansinspektionens roll och resurser (SOU 2003:22), föreslår att vissa avgifter för tillstånd och anmälningar hos Finansinspektionen ska få disponeras direkt av denna (dvs. redovisas mot Finansinspektionens ramanslag). Därigenom kan denna del av verksamheten effektiviseras och utvecklas lättare och anpassas snabbare till ändrade krav. Detta gäller dock endast en mindre del av den totala verksamheten, vilket enligt min mening innebär att Finansinspektionen även efter den nu föreslagna förändringen inte kommer att ha de muskler som behövs för att klara sitt uppdrag. Det brister främst i finansieringsmöjligheterna och därmed även i förmågan att rekrytera erforderlig kompetens.

Jag är övertygad om att Finansinspektionens verksamhetsvolym med det av Kristdemokraterna föreslagna avgiftssystemet skulle bli en direkt avspiegling av finansmarknadens förmåga att ”reglera sig själv”. En balans mellan avgifter och inspektionens verksamhet, vilken korresponderar med å ena sidan regler och tillsyn och å andra sidan den verkliga efterlevnaden på marknaden, skulle i så fall upprättas. Genom att låta Finansinspektionen själv förfoga över sina intäkter öppnas också en möjlighet till snabb förnyelse och expansion av inspektionens verksamhet när så är nödvändigt utan att gå omvägen via statsbudgeten.

Jag anser att detta är den rimliga utvecklingen om Finansinspektionen ska bli en verklig marknadskontrollant. Regeringen bör därför ges i uppdrag att återkomma med förslag om en mer ändamålsenlig finansiering för Finansinspektionen genom att utvidga det förslag om utökad rätt att disponera avgiftsintäkter som presenterats i budgetpropositionen för 2004 i enlighet med synpunkterna ovan. Vid ett frikopplande av inspektionens verksamhet från statsbudgeten bör naturligtvis utgiftstaket justeras ned motsvarande nuvarande nivå på utgiftsanslaget.

Jag föreslår alltså att riksdagen ska tillkännage för regeringen som sin mening vad jag har framfört om Finansinspektionens finansiering. Detta innebär att riksdagen bifaller motion Fi284 yrkande 2.

3. Försäljning av SBAB och Vasakronan, punkt 10 (m, fp, kd, c)

av Mikael Odenberg (m), Gunnar Axén (m), Christer Nylander (fp), Tomas Högström (m), Gunnar Nordmark (fp), Olle Sandahl (kd) och Jörgen Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi269 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi anser att de statligt ägda bolagen Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB) och fastighetsbolaget Vasakronan ska säljas. Båda bolagen bedriver affärsmässig verksamhet på marknader som präglas av hög effektivitet och god konkurrens mellan privata aktörer.

Staten ska enligt vår mening, i normalfallet, inte bedriva affärsmässig verksamhet, speciellt inte på konkurrensutsatta marknader. Ett sådant agerande från statens sida skapar osunda konkurrensvillkor samtidigt som de aktuella bolagen oftast lider skada eftersom det finns många tydliga exempel på att staten inte är en lämplig ägare av företag.

Statens resurser bör i stället användas på områden där andra aktörer inte kan sköta verksamheten lika bra eller bättre. En utförsäljning av SBAB och Vasakronan kan också bidra till att minska statsskulden genom att inkomsterna från försäljningarna kan användas för att amortera skulden.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi anført om utförsäljning av SBAB och Vasakronan. Vi tillstyrker därmed motion Fi269 (m) yrkandena 1 och 2.

4. Föreningslivets andel av spelmarknaden, punkt 13 (kd) av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:So501 yrkande 1.

Ställningstagande

Sedan lång tid tillbaka har vi en starkt kontrollerad spelmarknad i Sverige. Spel och lotterier får endast anordnas efter tillstånd och alla tillstånd står under statlig kontroll. Det finns tre aktörer på den svenska spelmarknaden. Störst är det statligt ägda företaget Svenska Spel och därefter kommer AB Trav och Galopp (ATG). Utöver dessa har också folkrörelserna och föreningslivet rätt att anordna lotterier och då går vinsten direkt till den egna verksamheten.

Under lång tid har Svenska Spel och ATG varit dominerande aktörer som tagit en allt större del av den svenska spelmarknaden. Det har fått till följd att föreningslivets trängts undan. Jag tycker därför att det är bra att man nästa år inför ett nytt vinstdelningssystem för fördelning av Svenska Spels överskott till Riksidrottsförbundet och Ungdomsstyrelsen. Svenska Spels samlade överskott är en bättre fördelningsgrund än det nuvarande överskottet från värdeautomatspelen.

Samtidigt anser jag att det vore en bättre utveckling om folkrörelsernas egna spel kunde få ett större utrymme på spelmarknaden så att resurserna gick till dem direkt och inte via staten eller Svenska Spel. Jag anser därför att staten måste pröva olika åtgärder för att stärka föreningslivets andel av spelmarknaden. En åtgärd för att åstadkomma detta är att ge de tre aktörerna på spelmarknaden samma villkor, vilket inte är fallet i dag.

5. Kontrollfunktionen i staten, punkt 16 (fp)

av Christer Nylander (fp) och Gunnar Nordmark (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om olika sätt för utvärdering av offentlig verksamhet, om största restriktion med användande av särskilda medel för utvärdering samt om att regeringen bör avstå från förslag om anslag som står till regeringens eller Regeringskansliets föfogande. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Fi1 yrkandena 1–3 och lägger skrivelse 2002/03:137 till handlingarna.

Ställningstagande

Folkpartiet stöder satsningar på en noggrann kontroll av hur offentliga medel används. Den metod som regeringen valt, särskilda projekt, för dock enligt vår mening vissa problem med sig. Dessa problem beskrivs också i regeringens skrivelse 2002/03:137 som innehåller en redogörelse för användningen av anslaget för kontrollfunktionen i staten.

Vi anser att regeringen i sina slutsatser i skrivelsen inte förefaller ha insett de olika villkor som råder för olika slag av offentlig verksamhet. De renodlat genuint offentliga uppgifterna som kollektivt försvar, rättsväsende, viss infrastruktur, delar av forskningen m.m. bör skötas av det offentliga. Men det finns omfattande offentliga åtaganden där den enskildes egna avgöranden och värderingar bör påverka utformningen. Exempel på detta är de av Folkpartiet förespråkade s.k. pengasystemen där stat eller kommun avsätter offentliga medel för en viss verksamhet, men där användaren får välja vem som ska utföra tjänsten, och där han eller hon inte är bunden till en offentlig producent. Skolpengen är ett av sådana system. I dessa system kan användaren av den offentliga tjänsten likställas med en konsument. Om den enskilde individen är missnöjd med vad han får på ett ställe kan han ta sin ”peng” och gå till en annan producent – ”rösta med fötterna”. Detta är enligt vår bedömning ett oerhört mycket mera effektivt sätt att utvärdera offentliga tjänster än aldrig så sofistikerade utvärderingssystem. Regeringen tycks inte vara medveten om denna distinktion. Vi finner det mycket angeläget att sådana mera grundläggande utvärderingsmöjligheter tas till vara i framtida utvärderings- och kontrollarbete.

Däremot är det självfallet av intresse att utveckla metoder för utvärdering och effektivisering av myndighetsverksamheten. Det är dock av stor vikt att samtidigt ta fasta på den kritik av metoden med särskilda insatser som framförs i Statskontorets utvärdering av de särskilda insatserna på kontrollområdet.

Vi ser vidare tydliga problem och risker med speciella utvärderingar som inte ingår i myndigheternas dagliga rutin. Risken finns att medel beviljas till en utvärderingsverksamhet som ändå skulle ha ägt rum som en del av den ordinarie verksamheten. Detta är ett dilemma som konstaterats i andra sammanhang, inte minst vad gäller arbetsmarknadspolitiken. I skrivelsen tas de påpekanden upp som Riksdagens revisorer gjort om regeringens roll som bidragsförmedlare, där revisorerna pekar på att en omfattande bidragshantering från regeringens sida tränger undan strategiska uppgifter och tunnar ut myndigheternas roll. Riksdagen har också tidigare uttalat sig för att denna metod bör användas restriktivt. Enligt vår mening bör metoden med särskilda medel till regeringens förfogande avskaffas helt.

Vi anser att riksdagen som sin mening ska tillkännage för regeringen vad vi har framfört om kontrollfunktionen i staten. Detta innebär att riksdagen bifaller motion Fi1 yrkandena 1–3.

Särskilda yttranden

1. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2, punkt 3 (m)

Mikael Odenberg (m), Gunnar Axén (m) och Tomas Högstrom (m) anför:

Riksdagen har den 19 november 2003 i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens, Vänsterpartiets och Miljöpartiet de grönas budgetförslag för 2004. Det innebär att riksdagen för detta år nu har låst såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år.

För budgetåret 2004 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 2 inte får överstiga 9 198 miljoner kronor under riksdagens fortsatta behandling. Moderata samlingspartiets förslag på utgiftsområdet understiger denna nivå och kan således formellt tas upp till behandling.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen givit budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att redovisa något formellt motförslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 2. Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör nämligen ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 2 borde ha begränsats med 70,4 miljoner kronor på det sätt som framgår av Moderata samlingspartiets motioner Fi268 yrkande 7 och Fi273. Där föreslår vi att Statistiska centralbyrån bör eftersträva en ökad grad av självfinansiering och att anslaget därför kan minskas med 60 miljoner kronor. Vi anser att Nämnden för offentlig upphandling bör slås samman med Konkurrensverket och halverar därför detta anslag. Vidare anser vi att Statens kvalitets- och kompetensråd ska avvecklas, vilket medför att vi helt avskaffar rådets anslag på 6,4 miljoner kronor.

2. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2, punkt 3 (fp)

Christer Nylander (fp) och Gunnar Nordmark (fp) anför:

Riksdagen har den 19 november 2003 i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens, Vänsterpartiets och Miljöpartiet de grönas budgetförslag för 2004. Det innebär att riksdagen för detta år nu har låst såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år.

För budgetåret 2004 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 2 inte får överstiga 9 198 miljoner kronor under riksdagens fortsatta behandling. Folkpartiet liberalernas förslag på utgiftsområdet understiger denna nivå och kan således formellt tas upp till behandling.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen givit budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att redovisa något formellt motförslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 2. Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör nämligen ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 2 borde ha begränsats med 6 miljoner kronor på det sätt som framgår av Folkpartiets motioner Fi240 yrkande 14 i denna del och Fi296. Vårt budgetalternativ innebär på detta område att Statens kvalitets- och kompetensråd ska avvecklas, vilket medför att vi helt avvecklar rådets anslag på 6,4 miljoner kronor. Vidare anser vi att man ska utreda den framtida organisationen för Nämnden för offentlig upphandling.

3. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2, punkt 3 (kd)

Olle Sandahl (kd) anför:

Riksdagen har den 19 november 2003 i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens, Vänsterpartiets och Miljöpartiet de grönas budgetförslag för 2004. Det innebär att riksdagen för detta år nu har låst såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år.

För budgetåret 2004 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 2 inte får överstiga 9 198 miljoner kronor under riksdagens fortsatta behandling. Kristdemokraternas förslag på utgiftsområdet understiger denna nivå och kan således formellt tas upp till behandling.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen givit budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att redovisa något formellt motförslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 2. Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör nämligen ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 2 borde ha begränsats med 108,3 miljoner kronor på det sätt som framgår av Kristdemokraternas motion Fi284 yrkandena 4 och 5.

I motionen föreslås att såväl Ekonomiska rådet som Statens kvalitets- och kompetensråd avvecklas, då deras uppgifter kan ombesörjas på annat sätt.

Kristdemokraterna vill se en koncentration och effektivisering av statsförvaltningen genom att många av Statskontorets uppgifter överförs på andra myndigheter, vilket ger utrymme för en besparing på 18 miljoner kronor. Ett

mindre och vassare statskontor borde också kunna samordnas med Kammarkollegiet. Effektiviseringsvinster från detta, liksom ökad avgiftsfinansiering, gör att även Kammarkollegiets anslag kan minskas med 8 miljoner kronor.

Kristdemokraterna anser att det finns betydande rollkonflikter för Statistiska centralbyrån och föreslår därför att en omorganisering av myndigheten utreds. Anslaget sänks med 40 miljoner kronor. Kristdemokraterna anser vidare att Nämnden för offentlig upphandling (NOU) bör tillföras 3 miljoner kronor på helår och övergå till att vara en självständig del av Konkurrensverket. Resurstillskottet ges i vårt budgetalternativ till Konkurrensverkets anslag på utgiftsområde 24. NOU:s anslag på utgiftsområde 2 minskas med 4 miljoner kronor vilket täcker halva årets verksamhet.

Riksgäldskontoret har ett högt anslagssparande. Kristdemokraterna bedömer att det i verksamheten också finns en effektiviseringspotential och minskar därför anslaget med 13 miljoner kronor.

Den nya myndigheten Riksrevisionens anslag är betydligt större än de båda föregångarnas sammanlagda anslag. Riksrevisionen, som ska bevaka effektiviteten i statsförvaltningen, bör därför ha möjlighet att klara ett effektiviseringskrav på ca 3,7 %, eller 10 miljoner kronor.

Av de 18 anslag som finns uppförda på utgiftsområdet föreslår Kristdemokraterna i sammandrag att 8 stycken minskas med sammanlagt 108,3 miljoner kronor på sätt som framgår av följande tabell.

Belopp i 1 000-tal kronor

<u>Anslag, anslagstyp</u>	<u>Regeringens</u>	
	<u>förslag</u>	<u>kd</u>
1:3 Statskontoret (<i>ram</i>)	89 730	-18 000
1:5 Statistiska centralbyrån (<i>ram</i>)	429 501	-40 000
1:6 Kammarkollegiet (<i>ram</i>)	29 128	-8 000
1:7 Nämnden för offentlig upphandling (<i>ram</i>)	7 957	-4 000
1:8 Statens kvalitets- och kompetensråd (<i>ram</i>)	12 853	-12 853
1:9 Ekonomiska rådet (<i>ram</i>)	2 415	-2 415
2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader (<i>ram</i>)	261 336	-13 000
90:1 Riksrevisionen (<i>ram</i>)	269 067	-10 000
Summa	9 198 142	-108 268

4. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2, punkt 3 (c)

Jörgen Johansson (c) anför:

Riksdagen har den 19 november 2003 i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens, Vänsterpartiets och Miljöpartiet de grönas budgetförslag för 2004. Det innebär att riksdagen för detta år nu har låst såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år.

För budgetåret 2004 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 2 inte får överstiga 9 198 miljoner kronor under riksdagens fortsatta behandling. Centerpartiets förslag på utgiftsområdet understiger denna nivå och kan således formellt tas upp till behandling.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen givit budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att redovisa något formellt motförslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 2. Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör nämligen ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 2 borde ha begränsats med 221,3 miljoner kronor på det sätt som framgår av Centerpartiets motion Fi265. Där föreslår vi i sammandrag följande ändringar av anslagen på utgiftsområdet.

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag, anslagstyp	Regeringens	
	förslag	c
1:1 Konjunkturinstitutet (<i>ram</i>)	46 694	-5 000
1:2 Ekonomistyrningsverket (<i>ram</i>)	86 371	-10 000
1:3 Statskontoret (<i>ram</i>)	89 730	-18 000
1:5 Statistiska centralbyrån (<i>ram</i>)	429 501	-40 000
1:6 Kammarkollegiet (<i>ram</i>)	29 128	-8 000
1:8 Statens kvalitets- och kompetensråd (<i>ram</i>)	12 853	-12 853
1:9 Ekonomiska rådet (<i>ram</i>)	2 415	-2 415
2:1 Finansinspektionen (<i>ram</i>)	175 216	-20 000
2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader (<i>ram</i>)	261 336	-13 000
Summa	9 198 142	-221 268

5. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2 - Nämnden för offentlig upphandling, punkt 3 (m, fp, kd, c)

Mikael Odenberg (m), Gunnar Axén (m), Christer Nylander (fp), Tomas Höggström (m), Gunnar Nordmark (fp), Olle Sandahl (kd) och Jörgen Johansson (c) anför:

Upphandlingskommittén föreslog våren 2001 att en ny myndighet skulle bildas av Konkurrensverket och Nämnden för offentlig upphandling (NOU). Utredningen visade att det offentliga skulle kunna spara betydande belopp om upphandlingen sköttes mera strikt. När utredningens förslag senare lades fram för riksdagen ansåg emellertid regeringen att det inte fanns tillräckliga skäl för att föra över NOU:s uppgifter till Konkurrensverket. Finansutskottet delade inte denna uppfattning utan krävde att regeringen på nytt skulle pröva NOU:s ställning.

Vi anser att starka skäl talar för att NOU i någon form slås samman med Konkurrensverket. Hur detta samgående rent praktiskt ska organiseras bör utredas närmare av regeringen. En samordning skulle enligt vår mening visa vilken vikt statsmakterna tillmäter tillsynen av den offentliga upphandlingen. Den skulle också markera att upphandlingslagen i första hand är en konkurrenslagstiftning.

För egen del anser vi att man kan gå fram på flera olika sätt om man vill stärka procedurerna kring den offentliga upphandlingen. Med hänsyn till ärendenas speciella karaktär ter det sig lämpligt att ge NOU:s nuvarande verksamhet ett stort mått av självständighet inom Konkurrensverkets ram.

6. Anslagen för 2004 inom utgiftsområde 2, punkt 3 (v)

Lars Bäckström (v) anför:

Den senaste folk- och bostadsräkningen (FoB) i Sverige genomfördes 1990. I statsbudgeten finns sedan några år tillbaka medel reserverade för en ny undersökning, men någon sådan har trots detta inte genomförts.

Det är viktigt för samhällsplaneringen att ha tillgång till aktuella och korrekta uppgifter om läget på bostadsmarknaden, och detta gäller inte minst för den kommunala bostadsplaneringen. Vänsterpartiet finner det därför anmärkningsvärt att regeringen inte genomfört någon folk- och bostadsräkning eller på annat sätt tryggt tillgången på aktuella data i dessa hänseenden. Det är därför Vänsterpartiets uppfattning att det snarast möjligt bör genomföras en ny folk- och bostadsräkning.

Om det inte är möjligt att genomföra en undersökning enligt det förslag som lämnas i motion Bo225 anser Vänsterpartiet att regeringen omgående bör återkomma till riksdagen med alternativa förslag till hur en undersökning ska kunna genomföras inom rimlig tid.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2003/04:1 Budgetpropositionen för 2004 Utgiftsområde 2 föreslår regeringen:

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån inom en ram av högst 7 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 10.13),
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån inom en ram av högst 6 200 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för investeringar i mark, anläggningar och lokaler i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 10.14),
3. att riksdagen godkänner investeringsplan för Statens fastighetsverk i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 10.13),
4. att riksdagen godkänner investeringsplan för Fortifikationsverket i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 10.14),
5. att riksdagen godkänner att vissa avgifter för tillstånd och anmälningar hos Finansinspektionen redovisas mot ramanslaget 2:1 Finansinspektionen i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 18.1),
6. att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2004 besluta om en rörlig kredit i Riksgäldskontoret om högst 200 000 000 kronor för att tillgodose Premiépensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar (avsnitt 18.7),
7. att riksdagen för budgetåret 2004 anvisar anslagen under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag
1:1 Konjunkturinstitutet	(ram)	46 694
1:2 Ekonomistyrningsverket	(ram)	86 371
1:3 Statskontoret	(ram)	89 730
1:4 Täckning av merkostnader för lokaler	(ram)	425
1:5 Statistiska centralbyrån	(ram)	429 501
1:6 Kammarkollegiet	(ram)	29 128
1:7 Nämnden för offentlig upphandling	(ram)	7 957
1:8 Statens kvalitets- och kompetensråd	(ram)	12 853
1:9 Ekonomiska rådet	(ram)	2 415
1:10 Arbetsgivarpolitiska frågor	(ram)	2 458
1:11 Statliga tjänstepensioner m.m.	(ram)	7 714 000
2:1 Finansinspektionen	(ram)	175 216
2:2 Insättningsgarantinämnden	(ram)	5 557
2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader	(ram)	261 336
2:4 Bokföringsnämnden	(ram)	8 034
2:5 Insatser i internationella finansiella institutioner	(ram)	56 000
2:6 Avsättning för garantiverksamhet	(ram)	1 400
90:1 Riksrevisionen	(ram)	269 067
Summa		9 198 142

8. att riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att för 2004 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten inom en ram av högst 45 000 000 kronor (avsnitt 19.1),
9. att riksdagen för budgetåret 2004 anvisar anslag under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, såvitt avser anslag för Riksrevisionen i enlighet med uppställningen ovan.

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2002/03:137 Kontrollfunktionen i staten.

Följdmotion med anledning av regeringens skrivelse 2002/03:137

2003/04:Fi1 av Karin Pilsäter m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om olika sätt för utvärdering, beroende på tjänsternas karaktär.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om största restriktion med användande av särskilda medel för utvärdering.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör avstå från förslag om anslag som står till regeringens eller Regeringskansliets förfogande.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:Fi237 av Erling Bager (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten bör ge de regionala och kommunala museerna samma rättighet som de statliga museerna att teckna tilläggförsäkring hos Kammarkollegium.

2003/04:Fi240 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

14. Riksdagen anvisar för 2004 anslagen under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. och utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen enligt uppställningen i tabell 12 (i denna del).

Miljoner kronor

	2004	2005	2006
UO02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	-6	-13	-13
1:9 Statens kvalitets- och kompetensråd	-6	-13	-13

2003/04:Fi253 av Eva Arvidsson och Anders Sundström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Statens fastighetsverks hantering av känslig skärgårdsmiljö.

2003/04:Fi265 av Lena Ek m.fl. (c):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt följande uppställning:

Belopp i 1 000-tal kronor		
Anslag	Regeringens förslag	Anslagsföränd- ring
1:1 Konjunkturinstitutet	46 694	-5 000
1:2 Ekonomistyrningsverket	86 371	-10 000
1:3 Statskontoret	89 730	-25 000
1:5 Statistiska centralbyrån	429 501	-65 000
1:6 Kammarkollegiet	29 128	-5 000
1:8 Statens kvalitets- och kompetensråd	12 853	-12 853
1:9 Ekonomiska rådet	2 415	-2 415
2:1 Finansinspektionen	175 216	-20 000
2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader	261 336	-76 000
TOTAL	9 198 142	-221 268

2003/04:Fi268 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att slå ihop Nämnden för offentlig upphandling och Konkurrensverket till en gemensam myndighet under namnet Konkurrens- och upphandlingsverket.

2003/04:Fi269 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

- Riksdagen begär att regeringen privatiserar Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB) i enlighet med vad som anförs i motionen.
- Riksdagen begär att regeringen privatiserar Vasakronan i enlighet med vad som anförs i motionen.

2003/04:Fi273 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

Riksdagen beslutar att ändra anslagen inom utgiftsområde 2 i enlighet med vad som anförs i motionen.

Belopp i 1 000-tal kronor		
Anslag	Regeringens förslag	Anslagsföränd- ring
1:5 Statistiska centralbyrån	429 501	-60 000
1:7 Nämnden för offentlig upphandling	7 957	-4 000
1:8 Statens kvalitets- och kompetensråd	12 853	-6 427
TOTAL	9 198 142	-70 427

2003/04:Fi277 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om myndigheters inbördes fakturering.

2003/04:Fi283 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Nämnden för offentlig upphandling (NOU) snarast i samband med en resursförstärkning bör förändras till en självständig del av Konkurrensverket.

2003/04:Fi284 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

- Riksdagen beslutar om mål för politikområdet Finansiella system och tillsyn i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitt 5.4).
- Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av Finansinspektionens möjligheter till en effektivare finansiering av sin verksamhet i enlighet med vad som anförs i motionen.
- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Nämnden för offentlig upphandling skall samordnas med Konkurrensverket fr.o.m. andra halvåret 2004.
- Riksdagen beslutar att med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisa anslagen under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt uppställning:

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:3 Statskontoret	89 730	-18 000
1:5 Statistiska centralbyrån	429 501	-40 000
1:6 Kammarkollegiet	29 128	-8 000
1:7 Nämnden för offentlig upphandling	7 957	-4 000
1:8 Statens kvalitets- och kompetensråd	12 853	-12 853
1:9 Ekonomiska rådet	2 415	-2 415
2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader	261 336	-13 000
90:1 Riksrevisionen	269 067	-10 000
TOTAL	9 198 142	-108 268

2003/04:Fi296 av Karin Pilsäter m.fl. (fp):

- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utredning av NOU:s framtida organisation samt behovet av en ny tillsynsordning med sanktionsbefogenheter.

2003/04:So501 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka föreningslivets andel av spelmarknaden.

2003/04:N225 av Christer Nylander m.fl. (fp):

- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av bättre regional ekonomisk statistik.

2003/04:N374 av Sören Wibe och Lars Lilja (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den myndighet som skall ersätta ESO, och som skall syssla med miljöstudier, bör förläggas till Umeå.

2003/04:Bo225 av Sten Lundström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om folk- och bostadsräkning.

BILAGA 2

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Belopp i 1 000-tal kronor

Politikområde	Utskottets förslag
Anslag	
Anslagstyp	
01 Effektiv statsförvaltning	
1 Konjunkturinstitutet (ram)	46 694
2 Ekonomistyrningsverket (ram)	86 371
3 Statskontoret (ram)	89 730
4 Täckning av merkostnader för lokaler (ram)	425
5 Statistiska centralbyrån (ram)	429 501
6 Kammarkollegiet (ram)	29 128
7 Nämnden för offentlig upphandling (ram)	7 957
8 Statens kvalitets- och kompetensråd (ram)	12 853
9 Ekonomiska rådet (ram)	2 415
10 Arbetsgivarpolitiska frågor (ram)	2 458
11 Statliga tjänstepensioner m.m. (ram)	7 714 000
02 Finansiella system och tillsyn	
1 Finansinspektionen (ram)	175 216
2 Insättningsgarantinämnden (ram)	5 557
3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader (ram)	261 336
4 Bokföringsnämnden (ram)	8 034
5 Insatser i internationella finansiella institutioner (ram)	56 000
6 Avsättning för garantiverksamhet (ram)	1 400
90 Anslag som inte ingår i något politikområde	
1 Riksrevisionen (ram)	269 067
Summa för utgiftsområdet	9 198 142

BILAGA 3

Inkommen skrivelse från Riksrevisionens styrelse

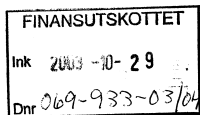

RIKSREVISIONEN

Styrelsen

2003-10-23

Jörgen Nilsson

Dnr 40-2003-0768

Till riksdagens finansutskott

Angående Riksrevisionens resurser i samband med omläggningen under år 2003 av den statliga revisionen

Riksrevisionens styrelses anslagsförslag för år 2004

I uppgifterna för Riksrevisionens styrelse ingår enligt 12 kap. 7 § regeringsformen och 12 § lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen att besluta om förslag till anslag på statsbudgeten för Riksrevisionen. I enlighet därmed beslutade styrelsen den 11 juni 2003 att föreslå riksdagen besluta om anslag för Riksrevisionen för år 2004.

Förslaget finns, när det gäller myndighetens förvaltningsanslag, intaget i budgetpropositionen för år 2004 under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning och uppgår till 269,1 miljoner kronor. Dessutom föreslogs ett särskilt anslag för Riksrevisionens internationella uppdrag på 40 miljoner kronor på utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Riksrevisionens anslag för år 2003

Förslaget till anslag för år 2004 bygger på förutsättningen att Riksrevisionen under andra halvåret 2003 får disponera upparbetade avgiftsinkomster för den årliga revision som under första halvåret 2003 bedrevs av Riksrevisionsverket. När det gäller Riksrevisionens anslag för andra halvåret 2003 bereddes frågan av riksdagsstyrelsen under våren 2002. I budgetförslaget underströk riksdagsstyrelsen att Riksrevisionens resursbehov beräknats med utgångspunkt från kostnaderna hos de tidigare myndigheterna för motsvarande uppgifter. Därefter hade dessa kostnader uppjusterats med hänsyn till ändrade arbetsuppgifter och vissa ambitionshöjningar. Det underströks att engångsvisa kostnader i samband med starten av myndigheten inte ingick i beräkningen. De skulle finansieras med andra medel.

Finansutskottet behandlade anslagsförslaget för Riksrevisionen för andra halvåret 2003 i sitt betänkande Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (bet. 2002/03:FiU2). Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2002/03:85). I betänkandet anförde utskottet följande vad gäller Riksrevisionens resursbehov i samband med myndighetens start (s. 40 – 41):

Nya beräkningar som utskottet tagit del av visar att det ekonomiska utrymmet för ambitionshöjningar m.m. kan befaras bli väsentligt mindre än det belopp som utgjorde ingångsvärde när anslaget beräknades. Detta förklaras framför allt av att kostnadsökningen mellan 2001 och 2002 nu förutses bli högre än den som följer av en sedvanlig pris- och löneomräkning av anslaget. Antalet årsarbetskrafter har också ökat jämfört med 2001.

Kostnaderna för de nya arbetsuppgifter och ambitionshöjningar som riksdagsstyrelsen har förutsatt måste alltså i stor utsträckning nu finansieras genom omprioriteringar. Ett ekonomiskt utrymme måste dock finnas för Riksrevisionens utökade ledning och för externrekrytering av chefer. På kort sikt leder i princip en externrekrytering av chefer till att antalet anställda ökar. För att de tre riksrevisorerna ska kunna forma verksamheten kan de även i det korta perspektivet behöva ha utrymme för rekrytering av andra än chefer.

Det kan enligt utskottets mening därför finnas skäl att Riksrevisionsverket och Riksdagens revisorer samråder med riksrevisorerna innan vakanser tillsätts och andra ekonomiska åtaganden gör under första halvåret 2003. Detta bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen och riksdagsstyrelsen.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att de kostnader som kan bli aktuella i samband med avvecklingen av Riksrevisionsverket ska anvisas över ett särskilt anslag *Riksrevisionsverket: Avvecklingskostnader* och uppgå till 29,8 miljoner kronor. Anslaget avses täcka kostnader för den personal som inte vill gå över till Riksrevisionen samt kostnader för RRV:s lokaler en tid efter det att myndigheten har upphört.

Det är självfallet svårt att i förväg uppskatta kostnaderna för personal som inte kommer att ingå i den nya Riksrevisionen. Det kan avse kostnader för avveckling eller för att underlätta övergång till annan verksamhet. Framför allt är det svårt att bedöma var kostnaderna kommer att uppstå. Eftersom i stort sett alla medarbetare vid Riksrevisionsverket har rätt att gå över till den nya myndigheten kan det inträffa att sådana kostnader uppkommer i den nya myndigheten. Utskottet förutsätter om så är fallet att anslaget i den mån det finns utrymme kan utnyttjas även i sådana fall.

Enligt lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen (2 §) ska förvaltningen meddela föreskrifter för utnyttjande av medel som har anslagits för riksdagen och dess myndigheter (anslagsdirektiv). I enlighet därmed beslutade riksdagsstyrelsen den 11 juni 2003 om anslagsdirektiv för Riksrevisionen för andra halvåret 2003.

Av anslagsdirektiven framgår att det beräknade ingående överskottet den 1 juli 2003 för avgiftsbelagda verksamheter där avgiftsinkomsterna får disponeras för den årliga revisionen uppgick till 2,6 miljoner kronor och för den internationella uppdragsverksamheten till 3,5 miljoner kronor. Riksdagsstyrelsen underströk i direktiven att det är viktigt att överskotten för ovanstående verksamheter förs över från Riksrevisionsverket eftersom verksamheten är budgeterad och planerad på årsbasis.

Regeringens hantering av balanserade överskott från Riksrevisionsverkets avgiftsfinansierade verksamhet

Den 18 juni 2003 beslutade regeringen om ändring av regleringsbrevet för budgetåret 2003 för Riksrevisionsverket. Av beslutet framgår att det utgående saldot för den avgiftsfinansierade verksamheten inom den årliga revisionen i samband med avslutandet av Riksrevisionsverkets räkenskaper skulle ställas till regeringens disposition. När det gäller motsvarande överskott i den internationella uppdragsverksamheten beslutar regeringen däremot att det utgående saldot skulle överföras tillsammans med verksamheten till Riksrevisionen och därmed disponeras av den nya myndigheten.

Mot bakgrund av regeringens beslut framhöll riksrevisor Lennart Grufberg i en skrivelse den 7 juli 2003 till regeringen att det är ytterst viktigt att det balanserade överskottet från den avgiftsfinansierade verksamheten inom den årliga revisionen förs över till Riksrevisionen. Regeringen beslutade den 2 oktober att inte vidta någon åtgärd med anledning av skrivelsen.

Av den nu upprättade årsredovisningen för Riksrevisionsverket för första halvåret 2003 framgår att den utgående balansen när det gäller avgiftsinkomster från den årliga revisionen uppgår till 5,2 miljoner kronor och för den internationella uppdragsverksamheten till 6,3 miljoner kronor.

Styrelsens överväganden

Enligt styrelsens mening är det av stor vikt för en framgångsrik start av Riksrevisionen att myndigheten får disponera de avgiftsinkomster från den årliga revisionen som upparbetades inom Riksrevisionsverket under det första halvåret 2003. Styrelsen vill i sammanhanget peka på följande omständigheter.

Styrelsen vill understryka att verksamheten inom den årliga revisionen planeras och genomförs på helårsbasis. Riksrevisionsverket bedrev avgiftsfinansierad årlig revision under våren 2003 och genomförde då granskning av alla myndigheters årsredovisning. Denna period är den mest arbetsintensiva perioden under året. Verksamheten övergick den 1 juli 2003 till Riksrevisionen. Juli och halva augusti utgör normalt semesterperiod för flertalet medarbetare vilket medför att antalet faktiska och debiteringsbara revisionsdagar är färre under andra halvåret än under första. Dessutom kan konstateras att hela den nya organisationen har tagits i anspråk för olika resurskrävande insatser i samband med Riksrevisionens start.

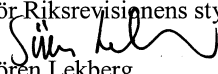
Sammantaget innebär detta ökade kostnader samtidigt som dessa kostnader måste slås ut på ett mindre antal revisionstimmar. Detta kan i sin tur leda till ett negativt resultat för verksamhetsgrenen vid ingången till verksamhetsåret 2004. Styrelsen vill erinra om att i princip all årlig revision fr.o.m. 2004 är avgiftsbelagd samtidigt som avgifter och ersättningar ska tillföras statskassan och redovisas mot inkomsttitel. Riksrevisionens

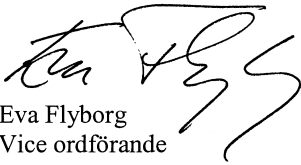
granskningsverksamhet kommer därmed att i sin helhet finansieras med anslag som riksdagen beslutar om. Det är därför angeläget att utgifter och inkomster för den årliga revisionen är balanserade vid övergången till den nya modellen för finansiering, något som styrelsen också haft som utgångspunkt för i sitt förslag till riksdagen om anslag för år 2004. Om inte Riksrevisionen får disponera de upparbetade avgiftsinkomsterna kommer detta givetvis att innebära att myndigheten tvingas till omprioriteringar. Eftersom den årliga revisionen är lagstyrd och formlunden kommer effekten i första hand att bli att effektivitetsrevisionen drabbas.

Styrelsen vill i sammanhanget också peka på att - när riksdagen hösten 2002 behandlade anslagsförslagen inom revisionsområdet - finansutskottet förutsatte att Riksrevisionen skulle få disponera eventuellt återstående utrymme på det särskilda anslaget för Riksrevisionsverkets avveckling för kostnader som uppkommer i den nya myndigheten.

Styrelsen kan nu konstatera att omställningskostnaderna på personalområdet i allt väsentligt inträffat efter den 1 juli 2003 och därför kommer att belasta Riksrevisionens anslag. Det är därför av stor vikt att Riksrevisionen får disponera de aktuella medlen på det sätt som finansutskottet och riksdagen lade fast.

För Riksrevisionens styrelse

Sören Lekberg
Ordförande

Eva Flyborg
Vice ordförande

För kännedom till

Regeringen, Finansdepartementet
Riksdagsförvaltningen